

Program Plan Policy Riktlinje

Risk- och sårbarhetsanalys Askersunds kommun 2023-2026

Beslutad av: Kommunstyrelsen

Datum och paragraf: 2023-10-03, § 187

Dokumentansvarig: Krisberedskapssamordnaren

Revisionsdatum:

Dnr: 23KS140

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Begrepp och termer.....	5
1. Beskrivning av kommunen och dess geografiska område.....	7
1.1 Kommunens ansvarsområde och uppgifter	7
1.1.1 Krisledningsnämnd.....	7
1.2 Kommunens organisation inklusive hel- och delägda bolag och förbundssamarbeten*	8
1.3 Vilka författningar som beaktats i redovisningen av risk- och sårbarhetsanalysen.....	9
1.4 Övergripande beskrivning av kommunens geografiska område såsom geografi, demografi, infrastruktur och näringsliv	9
2. Beskrivning av arbetsprocess och metod.....	11
2.1 Uppdrag	11
2.2 Syfte och mål	11
2.3 Arbetsprocess för risk- och sårbarhetsarbetet.....	11
2.3.2 De interna, externa och privata aktörer som deltagit i arbetet.....	12
2.3.3 Vilket material och underlag som använts för arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen.....	12
2.3.4 Gjorda avgränsningar med motiv	12
3. Identifierad samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område	13
4. Identifierade kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamhet	15
4.1 Kontinuitetshantering	16
4.2 Beakta höjd beredskap i risk- och sårbarhetsarbetet.....	16
5. Identifierade och analyserade risker för kommunen och kommunens geografiska område	18
5.1 Riskidentifiering och riskanalys	18
5.2 Riskvärdering.....	19
5.3 Osäkerhetsbedömning	20
5.4 Riskmatris.....	21
5.5 Typhändelser	22
5.6 Identifierade typhändelser med definitioner.....	24
5.6.1 Naturolyckor och extrema väderhändelser	24
5.6.2 Andra olyckor	29
5.6.3 Teknisk infrastruktur och försörjningssystem	33
5.6.4 Antagonistiska hot och social oro.....	38
5.6.5 Sjukdomar.....	41
5.7 Klimatförändringar	43
5.8 Informationspåverkan	43

5.9 Säkerhetspolitiska läget	44
5.10 Inträffade händelser	44
6. Beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskap inom kommunen och dess geografiska område.....	46
7. Behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat.....	48
7.1 Behov av utbildning.....	48
7.2 Behov av övning	48
7.3 Behov av åtgärder	48
8. Litteraturförteckning.....	50
Hemlig bilaga 1	53

Sammanfattning

Alla kommuner i Sverige är ålagda enligt *Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap* att upprätta en risk- och sårbarhetsanalys under det första året i varje ny mandatperiod. Risk- och sårbarhetsanalysen ska ligga till grund för Askersunds kommuns krisberedskapsarbete.

I arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen har deltagare från samtliga förvaltningar i Askersunds kommun deltagit vid olika workshopstillfällen under våren 2023.

Av de typhändelser som finns angivna i denna risk- och sårbarhetsanalys så har deltagande medarbetare värderat följande typhändelser som de med högst risk i Askersunds kommun.

Typhändelser med störst risk utan inbördes ordning.

- Farligt gods
- Stor trafikolycka
- Brand i särskilda objekt
- Störningar i dricksvattenproduktionen och avloppssystem
- Störning i elförsörjningen
- Störningar i elektroniska kommunikationer
- Störningar i drivmedelsförsörjningen
- IT-attacker
- Epidemi/pandemi

Risk- och sårbarhetsanalysen kommer i slutet att ge förslag på åtgärder som kan reducera skadorna vid en extraordinär händelse eller som stärker kommunens förmåga att hantera en sådan händelse.

Begrepp och termer

Civilt försvar – den verksamhet som statliga myndigheter, kommuner, regioner, privata företag och frivilligorganisationer genomför inför och vid höjd beredskap i syfte att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna samt bidra till Försvarsmaktens förmåga att möta ett väpnat angrepp. Det civila försvaret är därmed inte en organisation.¹

Förmåga – här avses krishanteringsförmåga och förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar.

Geografiskt områdesansvar – att det inom ett geografiskt område finns ett organ som ansvarar för inriktning, prioritering och samordning av tvärsektoriella åtgärder före, under och efter en kris. Detta ansvar finns på tre nivåer: lokal nivå (kommun), regional nivå (länsstyrelse) och nationell nivå (regeringen).

Hot – omfattar en aktörs kapacitet och avsikt att genomföra skadliga handlingar. Ett hot kan även bestå av en händelse eller en företeelse som i sig framkallar fara mot något eller någon utan att det i sammanhanget förekommer aktörer med kapacitet och avsikt att orsaka skada.²

Höjd beredskap – är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap. Regeringen får besluta om höjd beredskap om Sverige är i krig, krigsfara eller har varit i krig. Beslutet kan avgränsas till ett specifikt område eller verksamhet.

Klimatanpassning - innebär att genomföra åtgärder för att hantera risker men också för att ta vara på möjligheter kopplade till dagens och framtidens klimat. Dessa åtgärder kan se väldigt olika ut. De kan vara fysiska, så som vallar mot havet eller regnrabatter för dagvattenhantering, men också informativa eller organisatoriska.³

Klimatförändring - Med klimat menas en beskrivning av vädrets långsiktiga egenskaper mätt med statistiska mått. Klimatet kan därför bara "observeras" indirekt, genom insamling och analys av väderobservationer under en längre tid.⁴ Med klimatförändring menas den snabba förändring som nu sker på grund av människans påverkan.⁵

Kris – en händelse som drabbar många människor och stora delar av samhället och hotar grundläggande värden och funktioner. Kris är ett tillstånd som inte kan hanteras med normala resurser och organisation. En kris är oväntad, utanför det vanliga och vardagliga. Att lösa krisen kräver samordnade åtgärder från flera aktörer.

Krisberedskap – förmågan att genom utbildning, övning och andra åtgärder samt genom den organisation och de strukturer som skapas före, under och efter en kris förebygga, motstå och hantera krissituationer.

Krishantering – med krishantering avses den mer omedelbara och operativa hanteringen av en händelse eller störning som inträffat i samhället.

Kritiska beroenden – beroenden som är avgörande för att samhällsviktiga verksamheter ska kunna fungera. Sådana beroenden karaktäriseras av att ett bortfall eller en störning i levererande

¹ <https://www.msb.se/sv/Insats--beredskap/Totalforsvar/>

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/forsvar/civilt-forsvar/>

² Vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

³ <https://www.smhi.se/lathund-for-klimatanpassning/motivera/forbereda/varfor-arbeta-med-klimatanpassning-1.128896>

⁴ <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat>

⁵ <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Klimat-och-luft/Klimat/>

verksamheter relativt omgående leder till nedsättningar i funktioner, som kan få till följd att en extraordinär händelse inträffar.

Risk – en sammanvägning av sannolikheten för att en händelse ska inträffa och de konsekvenser händelsen kan leda till.

Risk- och sårbarhetsanalys – en samlad analys av ett systems risker och sårbarheter.

Samhällsviktig verksamhet – tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Styrel – identifiering och prioritering av samhällsviktiga elanvändare.

Sårbarhet – de egenskaper eller förhållanden som gör ett samhälle, ett system, eller egendom mottagligt för de skadliga effekterna av en händelse.

Totalförsvaret – Den militära verksamhet (militärt försvar) och civila verksamhet (civilt försvar) som behövs för att förbereda Sverige för krig.

1. Beskrivning av kommunen och dess geografiska område

1.1 Kommunens ansvarsområde och uppgifter

Genom speciallagstiftningen har kommuner och regioner fått ansvar för viktiga samhällsfunktioner som oftast är obligatoriska uppgifter. Kommuner och regioner kan även fatta beslut om att utföra olika frivilliga uppgifter.

Kommunernas obligatoriska uppgifter:

- Social omsorg (omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning samt individ- och familjeomsorg)
- För-, grund- och gymnasieskola
- Plan- och byggfrågor
- Miljö- och hälsoskydd
- Renhållning och avfallshantering
- Vatten och avlopp
- Räddningstjänst
- Civilt försvar
- Biblioteksverksamhet
- Bostäder

Frivilliga uppgifter:

- Fritid och kultur
- Energi
- Sysselsättning
- Näringslivsutveckling⁶

Sverige är indelat i 290 kommuner. I varje kommun finns en folkvald församling, kommunfullmäktige, som beslutar om kommunens egna frågor. Kommunfullmäktige utser i sin tur kommunstyrelsen som leder kommunens verksamhet.

Exempel på kommuns verksamheter är; grund- och gymnasieskola, förskoleverksamhet, äldreomsorg, vägar, vatten- och avloppsfrågor och energifrågor. Kommunerna utfärdar också olika typer av tillstånd, till exempel bygglov och utskänkningstillstånd.

Verksamheten finansieras genom kommunalskatt, statsbidrag och avgifter, och regleras främst i kommunallagen. Andra viktiga lagar för kommunerna är socialtjänstlagen, plan- och bygglagen och skollagen.

Kommunstyrelsen är det centrala förvaltningsorganet i kommunen. Det parti eller partier som har majoritet i fullmäktige får också majoritet i styrelsen. Kommunfullmäktige tillsätter även de nämnder som behövs för att fullgöra kommunens uppgifter. Nämnderna ansvarar för förvaltning och verkställande av fullmäktiges beslut. Det innebär att de har ett ansvar för den löpande verksamheten och för att genomföra enskilda fullmäktigebeslut.

1.1.1 Krisledningsnämnd

När krisen kräver snabbare prioriteringar och beslut än vad den normala organisationen kan hantera, kan krisledningsnämnden träda i kraft. Nämndens ordförande eller vid dennes förfall vice ordförande

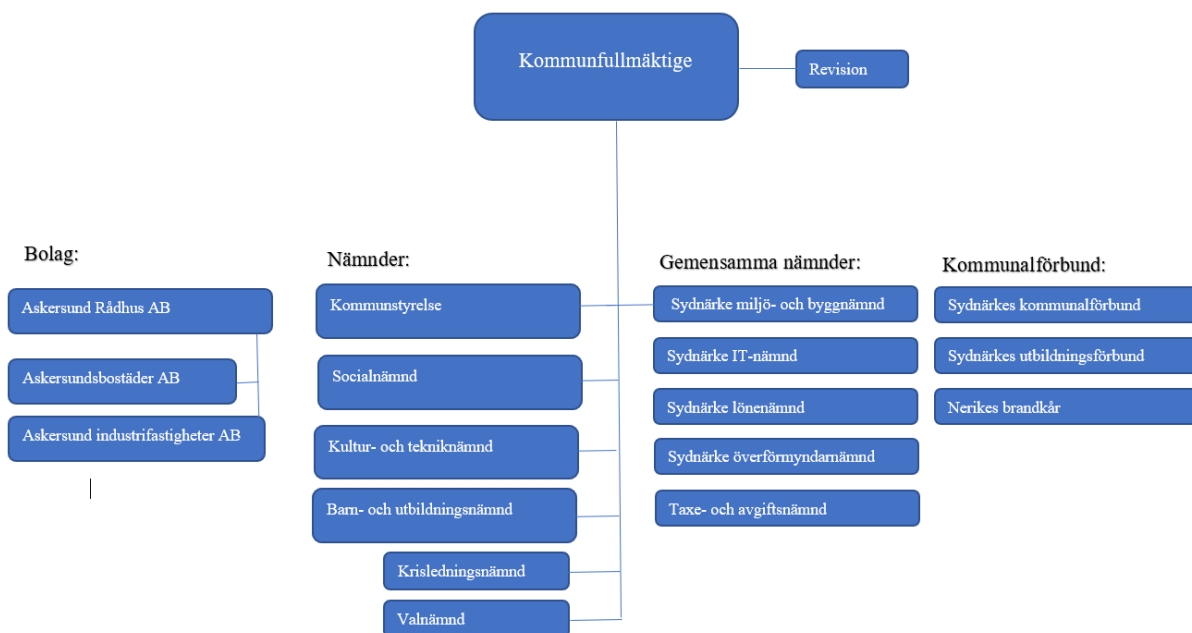
⁶ (Regeringen.se, 2014)

beslutar när nämnden skall träda i funktion.⁷ Om nämndens ordförande och vice ordförande har förhinder kan varje enskild ledamot sammankalla nämnden, och nämnden beslutar då kollegialt om den skall träda i funktion. Krisledningsnämnden får fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden för övriga nämnder i kommunen i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning. Askersunds kommuns krisledningsnämnd består av fem ledamöter och fem ersättare.

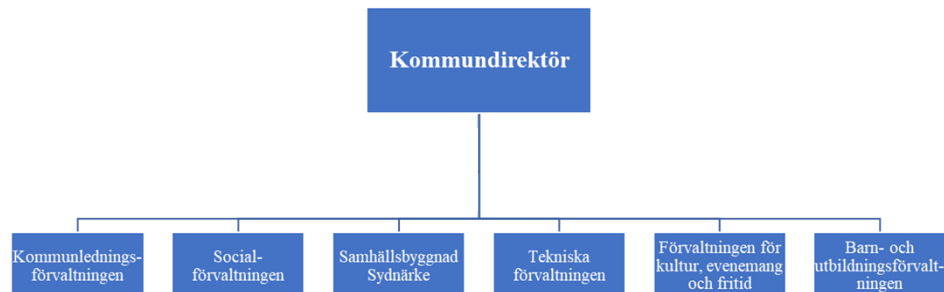
1.2 Kommunens organisation inklusive hel- och delägda bolag och förbundssamarbeten*

Askersunds kommuns politiska organisation består enligt följande: Kommunfullmäktige med totalt 33 ledamöter från nio partier. Kommunen har tre egna nämnder med tillhörande förvaltningar och kommunstyrelse. Kommunen har fem gemensamma nämnder med grannkommunerna men det är bara Sydnärkes miljö- och byggnämnd som har Askersund som värdkommun. Askersunds Rådhus AB är moderbolag i en koncern som består av två dotterbolag. Askersunds Rådhus AB ägs till 100 procent av Askersunds kommun. Dessutom är Askersund medlem i tre kommunalförbund.

Tjänstemannaorganisationen i Askersunds kommun leds av kommundirektören. Det finns fem egna förvaltningar samt en gemensam för Sydnärke samhällsbyggnadsförvaltning lokaliserad i Askersund. Varje förvaltning leds av en förvaltningschef förutom kommunledningsförvaltningen som leds av kommundirektören själv. Övriga förvaltningar är socialförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, tekniska förvaltningen och förvaltningen för kultur, evenemang och fritid.

⁷ Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap 2 kap. 3§

1.3 Vilka författningar som beaktats i redovisningen av risk- och sårbarhetsanalysen

Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrift (MSBFS 2015:5) om kommuners och regioners risk- och sårbarhetsanalyser;

Övriga:

Epizootilag (1999:657)

Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Förordning (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Lag (2006:263) om transport av farligt gods

Förordning (2011:931) om planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL)

Säkerhetsskyddslagen 2018:585

1.4 Övergripande beskrivning av kommunens geografiska område såsom geografi, demografi, infrastruktur och näringsliv

Askersunds kommun ligger i södra delen av Örebro län vid sjön Vätterns norra spets. Askersund gränsar i syd mot Östergötlands län och i sydväst mot Västra Götalands län. Kommunens totala yta uppgår till cirka 1 000 kvadratkilometer där en femtedel är vatten. Det bor cirka 11 500 personer i kommunen varav en tredjedel bor i centralorten Askersund, en tredjedel i övriga orter och resterande på landsbygden. De övriga tätorterna är Åsbro, Åmmeberg, Zinkgruvan, Hammar, Rönneshytta och Olshammar. Dessutom finns de mindre orterna Sänna, Skyllberg, Mariedamm, Nydalen, Kårberg, Lerbäck, Snavlunda och Närkesberg.

Det finns två riksvägar inom kommunens geografiska område. Rv 50 som är den mest trafikerade är förlagd rakt igenom kommunen och kommer i söder in från Östergötland och leds i norr ut i Hallsbergs kommunen. Rv 49 leder på Vätterns västra sida söderut till Västra Götalands län från rv 50. Dessutom finns även den väl trafikerade länsväg 205 som leder nordväst till Laxå kommun från rv 50.

Järnvägen mellan Motala och Hallsberg passerar utan att stanna orterna Mariedamm, Rönneshytta, Lerbäck och Åsbro. På järnvägssträckan färdas både passagerar- och godståg.

Inom Askersunds kommungräns finns det totalt 36 vindkraftverk. Detta innebär att kommunen har flest vindkraftverk i Örebro län.

De flesta turisterna som besöker Askersunds kommun kommer för att uppleva området kring norra Vättern eller Tiveden.

De tre största arbetsgivarna är Askersunds kommunen, Zinkgruvan Mining AB i Zinkgruvan och pappersbruket Ahlstrom Aspa Bruk i Olshammar.

2. Beskrivning av arbetsprocess och metod

2.1 Uppdrag

Varje kommun är skyldig enligt *Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap* att göra en risk- och sårbarhetsanalys. Kommunen ska under det första kalenderåret vid ny mandatperiod göra en analys av vilka risker, hot och samhällsstörningar som kan inträffa samt hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Dessa risker kan vara eller leda till en extraordinär händelse. Resultatet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys som redovisas skriftligen till länsstyrelsen. Med extraordinär händelse avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av kommunen.

Denna risk- och sårbarhetsanalys är en öppen handling.

2.2 Syfte och mål

Syftet med risk- och sårbarhetsanalysen är att:

- kartlägga hot, risker och sårbarheter inom kommunen
- utgöra en grund i kommunens krisberedskapsarbete
- öka medvetenheten och stärka kunskapen samt ge beslutsunderlag för beslutsfattare och verksamhetsansvariga
- ge ett underlag för information om samhällets risker till allmänheten och anställda
- ge underlag för samhällsplanering

Målet är att risk- och sårbarhetsanalysen och krisberedskapsarbetet ska ligga till grund för förebyggande åtgärder, planering, utbildningar och övningar i syfte att stärka kommunens förmåga att hantera kriser och minska samhällsstörningarnas skadlighet på människors liv, hälsa, egendom och miljö.

2.3 Arbetsprocess för risk- och sårbarhetsarbetet

Denna risk- och sårbarhetsanalys har utformats i enlighet med Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om kommuners och regioners risk- och sårbarhetsanalyser (MSBFS 2015:5). Länets kommuner, Region Örebro län och Länsstyrelsen i Örebro län har bedrivit ett gemensamt arbete för att likrikta och utveckla risk- och sårbarhetsanalyserna. Sedan 2014 finns ett länsgemensamt enhetligt stöd för redovisning av risk- och sårbarhetsanalyser. Senaste uppdateringen av RSA-stödet skedde under våren 2023.

Arbetet med att sammanställa Askersunds kommuns risk- och sårbarhetsanalys är i huvudsak utfört genom workshops med förvaltningarna. Tekniska förvaltning har delats upp så enskilda workshops har skett med VA, gata och park, service(kök) samt fastighet. Krisberedskapssamordnaren har lett arbetet med dessa workshops. I samband med inbjudningar har deltagarna fått typhändelserna samt bedömningskriterierna bifogade.

Under workshoparna har deltagarna fått värdera olika risker och sårbarheter och sedan har de olika förvaltningarnas värderingar tillsammans med materialet från förvaltningarnas kontinuitetsarbete analyserats och detta har mynnat ut i denna kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalys för Askersunds kommun.

Den tidigare risk- och sårbarhetsanalysen för 2019–2022 har använts som underlag vid sammanställningen.

Arbetsprocessen i Askersunds kommun har följt dessa steg:

1. Vad är skyddsvärt?
2. Riskbedömning och riskvärdering
3. Förmågebedömning
4. Föreslå åtgärder

2.3.2 De interna, externa och privata aktörer som deltagit i arbetet

Följande förvaltningar har deltagit i RSA-arbetet:

- Tekniska förvaltningen
- Barn-och utbildningsförvaltningen
- Förvaltningen för kultur, evenemang och fritid
- Socialförvaltningen
- Kommunledningsförvaltningen
- Samhällsbyggnad Sydnärke (kommungemensam)

2.3.3 Vilket material och underlag som använts för arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen

Som förberedelse har deltagarna till workshoparna fått typhändelserna och bedömningskriterierna med kallelsen. Dessa har sedan använts som diskussionsunderlag vid workshopstillfällena. Den tidigare risk- och sårbarhetsanalysen har också varit till användning.

2.3.4 Gjorda avgränsningar med motiv

Askersund kommuns risk- och sårbarhetsanalys innehåller material från kommunens förvaltningar och verksamheter samt kommunens bolag.

Askersunds kommun har tydligt valt att inte inkludera privata aktörer i arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen.

Under arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen har ett tydligt budskap gått ut till deltagarna att endast fokusera på extraordinära händelser. Alltså en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region.

De frivilliga typhändelserna 9 åska, 10 solstorm och 18 kärnteknisk olycka har Askersunds kommun valt att inte arbeta vidare med motivering att dessa är väldigt svåra att analysera.

3. Identifierad samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område

Redovisningen av identifierad samhällsviktig verksamhet bör utgå från nedanstående sektorer och funktioner:

Samhällssektor

Med samhällssektor avses i detta sammanhang de olika områden inom vilka viktiga samhällsfunktioner finns och samhällsviktig verksamhet kan identifieras.

Viktig samhällsfunktion

Viktig samhällsfunktion är ett samlingsbegrepp för de verksamheter som upprätthåller en viss funktionalitet. Varje sådan funktion ingår i en eller flera samhällssektorer och upprätthålls av en eller flera samhällsviktiga verksamheter.

Samhällsviktig verksamhet

Med samhällsviktig avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Endast verksamhet som absolut behövs för upprätthållandet av viktiga samhällsfunktioner vid allvarliga händelser eller kriser bör identifieras som samhällsviktig.

Samhällsviktig verksamhet kan vara av nationell, regional eller lokal betydelse.

Nationellt samhällsviktig verksamhet är verksamhet som vid ett bortfall eller störning i verksamheten kan leda till allvarliga nationella eller internationella konsekvenser.

Regionalt samhällsviktig verksamhet är verksamhet som vid ett bortfall eller en störning i verksamheten kan leda till allvarliga regionala konsekvenser.

Lokalt samhällsviktig verksamhet är verksamhet som vid ett bortfall eller en störning i verksamheten kan leda till allvarliga lokala konsekvenser.

Lokalt samhällsviktig verksamhet är verksamhet som vid ett bortfall eller en störning i verksamheten kan leda till allvarliga lokala konsekvenser.

Samhällssektor	Exempel på viktiga samhällsfunktioner per samhällssektor⁸
Energiförsörjning	Produktion av el, distribution av el, produktion och distribution av fjärrvärme, produktion och distribution av bränslen och drivmedel.
Finansiella tjänster	Betalningar, tillgång till kontanter, centrala betalningssystemet, värdepappershandel.
Handel och industri	Bygg- och entreprenadverksamhet, detaljhandel, tillverkningsindustri.
Hälsa- och sjukvård samt omsorg	Akutsjukvård, läkemedels- och materielförsörjning, omsorg om barn, funktionshindrade och äldre, primärvård, psykiatri, socialtjänst, smittskydd för djur och människor.
Information och kommunikation	Telefoni (mobil och fast), internet, radiokommunikation, distribution av post, produktion och distribution av dagstidningar, webbaserad information, sociala medier.
Kommunalteknisk försörjning	Dricksvattenförsörjning, avloppshantering, renhållning, väghållning.
Livsmedel	Distribution av livsmedel, primärproduktion av livsmedel, kontroll av livsmedel, tillverkning.
Offentlig förvaltning	Lokal ledning, regional ledning, nationell ledning, begravningsverksamhet, diplomatisk och konsulär verksamhet.
Skydd och säkerhet	Domstolsväsendet, åklagarverksamhet, militärt försvar, kriminalvård, kustbevakning, polis, räddningstjänst, alarmeringstjänst, tullkontroll, gränsskydd och immigrationskontroll, bevaknings- och säkerhetsverksamhet.
Socialförsäkringar	Allmänna pensionssystemet, sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen.
Transporter	Flygtransport, järnvägstransport, sjötransport, vägtransport, kollektivtrafik.

⁸Tabellen är hämtad från MSB (2019) Vägledning för identifiering av samhällsviktig verksamhet; Publ.nr: MSB1408- juni 2019 ISBN: 978-91-7383-957-0

4. Identifierade kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamhet

Samhället präglas av en ökad komplexitet med många beroendeförhållanden. Beroenden är inte statiska utan är föränderliga över tid på grund av ny teknik, affärslogistik, specialisering, osv. Kritiska beroenden är beroenden som är avgörande för att samhällsviktiga verksamheter ska kunna fungera.

Dessa beroenden karaktäriseras av att ett bortfall eller en störning relativt omgående leder till nedsättningar i funktioner, som kan få till följd att en allvarlig händelse inträffar. Den drabbade verksamheten kännetecknas av att den saknar uthållighet, redundans och möjlighet att ersätta eller fungera utan den resurs som fallit bort.⁹

Kritiska beroenden kan betraktas som sårbarheter som varje verksamhet bör känna till och kunna hantera och återfinns inom följande samhällsviktiga områden:

- teknisk infrastruktur, exempelvis elförsörjning och elektronisk kommunikation
- verksamhetsnära system, exempelvis IT-system och journalsystem
- samhällsviktiga funktioner, exempelvis vård och omsorg, specialistfunktioner och andra nyckelfunktioner
- information, exempelvis intern och extern kommunikation, webb och press
- transporter, varor och tjänster, exempelvis it-support, servicefunktioner, sjukvårdsmateriel och läkemedel

Elförsörjning: Samtliga kommunens samhällsviktiga verksamheter har ett stort behov av el för att kunna bedrivas funktionellt.

Drivmedelsförsörjningen: Drivmedelsförsörjningen är beroende att elförsörjningen fungerar. Kommunens samhällsviktiga verksamheter behöver drivmedel för t ex hemsjukvård, mattransporter och snöröjning. Drivmedelsförsörjningen är beroende av att elförsörjningen fungerar.

Vattenförsörjning: Vatten är viktigt för många av våra samhällsviktiga verksamheter. För att få vatten i kranen måste vi ha elförsörjning. Har vi inte elförsörjning till vattenförsörjningen måste drivmedelsförsörjningen fungera.

Elektroniska kommunikationer: Alla samhällsviktiga verksamheter är mer eller mindre helt beroende av fungerande elektroniska kommunikationer. Det handlar om mobiltelefoni, digitala lås, driftlarm, tillgång till system och larmöverföring mm.

Specifika anläggningar: Det finns anläggningar som är viktiga för att kommunen ska kunna upprätthålla samhällsviktiga verksamheter.

Livsmedelsförsörjning: Kommunen producerar stora mängder måltider till samhällsviktig verksamhet. För att det ska kunna ske krävs att livsmedelsförsörjningen fungerar.

Transporter: För att kommunens samhällsviktiga verksamheter ska fungera över tid behövs transporter av olika slag. Det kan handla om allt från bränsle, sjukvårdsmateriel till mattransporter.

⁹ Socialstyrelsen (2015) *Socialstyrelsens risk- och sårbarhetsanalys 2015* Artikelnummer 2015-11-4

4.1 Kontinuitetshantering

Kontinuitetshantering handlar om att planera för att upprätthålla sin verksamhet på en tolerabel nivå. Oavsett vilken störning den utsätts för, till exempel när personalen inte kommer till jobbet, lokalerna inte går att använda, leveranser av viktiga varor och tjänster inte når oss eller vi drabbas av ett strömavbrott.¹⁰

Till skillnad från Risk- och sårbarhetsanalysen (RSA), som tydliggör och gör oss medvetna om olika risker som finns i vår närhet samt hur sårbara vi är för dem, utgör kontinuitetshantering den nästkommande delen som syftar till att vidta åtgärder för att vi inte ska vara lika sårbara för de risker som identifierats i RSA:n.

Kontinuitetshantering är viktigt både vad gäller det förebyggande arbetet vid grundberedskap, likväl som det är viktigt i det förebyggande arbetet inför höjd beredskap. Eftersom störningar kan inträffa både under grundberedskapen och höjd beredskap, om än i olika utsträckning är det av vikt att vara förberedd på hur störningar ska hanteras inom sin verksamhet.

Vad gäller samhällsviktiga verksamheter är det viktigt att bedriva ett systematiskt säkerhetsarbete. I ett sådant arbete inkluderas både risk- och sårbarhetsanalyser/ riskanalyser och kontinuitetshantering. Detta ska göra verksamheterna mer robusta och därmed kunna hantera olika samhällsstörningar.

Ett genomförande av en kontinuitetshantering kräver ett engagemang och en viss avsättning av tid. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har tagit fram underlag som kan nyttjas som stöd för att genomföra detta arbete med exempel på mallar och underlag som direkt kan nyttjas.¹¹

I samband med framtagandet av risk- och sårbarhetsanalysen 2023 har kommunen valt att inkludera ett kontinuitetsperspektiv. Detta innebär att datainsamlingen innefattas av en del om kontinuitetshantering som främst ska vara kunskaphöjande för kommunens förvaltningar. Utöver det förväntas denna del generera relevant information angående hur detta arbete kan fortlöpa inom Askersunds kommun.

4.2 Beakta höjd beredskap i risk- och sårbarhetsarbetet

För att samlat beskriva krisberedskap och civilt försvar använder MSB begreppet *civil beredskap*.¹² Det finns ett genomgående behov att integrera processer inom arbetet med civil beredskap, för att effektivisera och finna utvecklingsområden inom områdena som varit åtskilda. Det handlar om förebyggande arbete men även planering för hur hantera olika typer av händelser, i både fredstid och i ett läge där det råder höjd beredskap. Planeringen är i många fall relativt lika och syftar båda till att minska sårbarheter, undvika beroenden, tydliggöra samverkansformer och på så sätt skapa robusthet mot olika typer av risker och hot. Vid rikskonferensen Folk och försvar 2023 talade ministern för civilt försvar om att den yttersta konsekvensen vårt samhälle ska klara av att utstå är kriget. Det är den dimensionerande uppgiften som den civila beredskapen ska underordnas, det civila försvaret kan hantera kris, bättre än vad krisberedskapen kan hantera krig.¹³

Kontinuitetsplaner, risk- och sårbarhetsanalysen och framför allt processen i framtagandena är ett naturligt forum att arbeta med hur exempelvis beroenden i samhällsviktiga verksamheter skiljer sig åt mellan fred och krig. Som stöd finns scenarier som beskriver trolig påverkan vid höjd beredskap över

¹⁰ <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/samhallsviktig-verksamhet/kontinuitetshantering/>

¹¹ (Länsstyrelsen i Örebro län, 2017)

¹² <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/det-svenska-civila-beredskapssystemet/nationell-risk--och-formagebedomning/>

¹³ <https://www.regeringen.se/tal/2023/01/tal-av-minister-for-civilt-forsvar-carl-oskar-bohlin-vid-folk-och-forsvars-rikskonferens-2023/>

en tidsperiod vilket beredskapsaktörer bör utgå ifrån i sin planering. Vidare kommer civila beredskapsaktörer behöva ta hänsyn till Försvarsmaktens behov av stöd och förhålla sig till prioriteringar regionalt, inom civilområdena och nationellt, vilket inte finns kravställt inom krisberedskapen men som bör beaktas inom arbetet med civil beredskap.

Ett inträde i försvarsalliansen NATO ställer även krav på civila aktörers grundläggande förmågor (NATO 7 baseline requirements for national resilience), vilket civila beredskapsaktörer bör beakta i samma planering.

5. Identifierade och analyserade risker för kommunen och kommunens geografiska område

5.1 Riskidentifiering och riskanalys

Riskidentifiering

Riskidentifiering syftar till att identifiera extraordinära händelser och förhållanden inom kommunens egen verksamhet och det geografiska området som innebär ett hot eller en risk. Resultatet av riskidentifieringen bör vara riskkällor eller grovt beskrivna riskscenarier (typhändelser) och omfattar risker och hot inom följande områden.

- naturolyckor
- andra olyckor
- teknisk infrastruktur och försörjningssystem
- antagonistiska hot och social oro
- sjukdomar¹⁴

Riskanalys

Riskanalysen utgår från ett urval av de identifierade riskerna. De utvalda riskerna utvecklas till mer utförligt beskrivna riskscenarier. Riskanalysen innehåller även en värdering av hur sannolikt det är att scenariot ska inträffa och vilka direkta konsekvenser som det medför. I de fall då sannolikhetsbedömningen är förenad med allt för stor osäkerhet kan bedömningen utelämnas. Utgångspunkten för konsekvensbedömningen är befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet, grundläggande värden som rättssäkerhet och demokrati, samt skador på egendom och miljö.

Vid konsekvensbedömningen kan inledande slutsatser dras om sårbarhet och brister i förmåga, vilka sedan sammanfattas tillsammans med andra slutsatser i punkten 7.

¹⁴ MSB (2011) *Vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser* Publikationsnummer: MSB245 - april 2011 ISBN 978-91-7383-129-1

5.2 Riskvärdering

Sannolikhet

5 nivåer

Mycket hög sannolikhet	1 gång per år
Hög sannolikhet	1 gång per 10 år
Medelhög sannolikhet	1 gång per 50 år
Låg sannolikhet	1 gång per 100 år
Mycket låg sannolikhet	1 gång per 1000 år

Konsekvens

Utgångspunkter för konsekvensbedömningen är

- befolkningens liv och hälsa
- samhällets funktionalitet
- grundläggande värden som rättssäkerhet och demokrati
- skador på egendom och miljö.

Konsekvens människa/befolkningens liv och hälsa

(Drabbade i stället för skadade)

Katastrofala	25–29 döda och/eller 25–99 drabbade
Mycket allvarliga	10 döda och/eller 25 drabbade
Allvarliga	5 döda och/eller 15 drabbade
Betydande	1 döda och/eller 10 drabbade
Begränsade	0 döda och/eller 5 drabbade

Konsekvens samhällets funktionalitet

Samhällets funktionalitet är det som samhällsviktig verksamhet producerar.

Konsekvenser som påverkar samhällets funktionalitet är en händelse där ett eller flera av nedanstående kriterier är uppfyllda eller kommer uppfyllas om händelsen pågår under en längre tid.

Händelsen innebär:

- störningar på ett helt samhällsfunktionsområde
- flera olika samhällsfunktioner
- påverkar möjligheten för befolkningen att genomföra sina vardagsrutiner
- säkerställa förutsättningar för liv och hälsa

Katastrofala	Övervägande del av befolkningen
Mycket allvarliga	Mer än hälften av befolkningen
Allvarliga	Påverkar upp till hälften av befolkningen
Betydande	En liten del av befolkningen
Begränsade	En mycket liten del av befolkningen

Konsekvens grundläggande värden och principer

Katastrofala	Anarki, statskupp, terroraktioner
Mycket allvarliga	Civil olydnad, upplopp, grov vandalism, sabotage, organiserad brottslighet
Allvarliga	Gängkriminalitet, hatbrott, aktioner och konflikter med personsador, konkreta hot mot demokratin
Betydande	Kränkande skrivelser i media, störande av politiska sammanträden
Begränsade	Förtal, missnöjesyttringar i medier

Konsekvens ekonomi/miljö/skador på egendom och miljö

Katastrofala	>50 miljoner SEK
Mycket allvarliga	10–50 miljoner SEK
Allvarliga	1–10 miljoner SEK
Betydande	100 000–1 miljon SEK
Begränsade	<100 000 SEK

5.3 Osäkerhetsbedömning

(MSB:s förklaring, motivering till bedömningen)

Hög: Det finns ytterst lite statistik, data och erfarenhet att stödja sig på i frågan och möjligheten för fel är överhängande. Alternativt att experter är oeniga.

Medel: Det finns tillgång till viss statistik och data. Experter anser att bedömningen som är gjord är den rimligaste, men det finns ett klart utrymme för att den skulle vara felaktig.

Låg: Stor erfarenhet, god tillgång på statistik och datakällor talar för bedömningen. Det finns ändå möjlighet att bedömningen är felaktig, men det är inte troligt. Experter är eniga om att bedömningen är korrekt.

5.4 Riskmatris

Riskvärdering av typhändelserna identifieras med en siffra som markeras in i matrisen.

Mycket hög sannolikhet (1 gång/år)			31		
Hög sannolikhet (1 gång/10 år)		1,2A,3, 4, 6,33	14,23	19, 32	
Medelhög sannolikhet (1 gång/50 år)	5	20,21,26,30	8,11,13, 16,24,27, 28,29	12,15,22, 25	
Låg sannolikhet (1 gång/100 år)	7	17	2B		
Mycket låg sannolikhet (1 gång/1 000 år)					
	Begränsade	Betydande	Allvarliga	Mycket allvarliga	Katastrofala

1. Värmebölja	2. (A)Torka och (B)vattenbrist	3. Storm	4. Snöoväder	5. Översvämning
6. Skyfall	7. Ras och skred	8. Skogsbrand	11. Anläggningar med hantering av farliga ämnen	12. Farligt gods
13. Allvarlig händelse i publikt område	14. Stor trafikolycka	15. Brand i särskilda objekt	16. Händelse på annan plats med stora konsekvenser för kommunen	17. Dammbrott
19. Störningar i dricksvattenproduktionen och avloppssystem	20. Störningar i livsmedelsförsörjningen	21. Störningar i finansiella system	22. Störningar i elförsörjningen	23. Störningar i elektroniska kommunikationer
24. Störningar i värmeförsörjningen	25. Störningar i drivmedelsförsörjningen	26. Störningar i transporter	27. Hot och pågående dödligt våld	28. Terror/våldsbejakande extremism
29. Social oro	30. Subversiv verksamhet	31. IT-attacker	32. Epidemi/pandemi	33. Epizooti och zoonos

(9 åska, 10 solstorm och 18 kärnteknisk olycka är frivilliga och har inte bedömts)

5.5 Typhändelser

<i>Naturolyckor och extrema väderhändelser</i>	
1	Värmebölja
2	Torka (A) och vattenbrist (B)
3	Storm
4	Snöoväder
5	Översvämning
6	Skyfall
7	Ras och skred
8	Skogsbrand
9	Åska*
10	Solstorm*

<i>Andra olyckor</i>	
11	Anläggningar med hantering av farliga ämnen
12	Farligt gods
13	Allvarlig händelse i publikt område
14	Stor trafikolycka (tåg/väg/flyg/båt)
15	Brand i särskilda objekt
16	Händelse på annan plats med stora konsekvenser för kommunen
17	Dambrott
18	Kärnteknisk olycka*

<i>Teknisk infrastruktur och försörjningssystem</i>	
19	Störningar i dricksvattenförsörjningen och avloppssystem
20	Störningar i livsmedelsförsörjningen
21	Störningar i finansiella system
22	Störningar i elförsörjningen
23	Störningar i elektroniska kommunikationer

24 Störningar i värmeförsörjningen
25 Störningar i drivmedelsförsörjningen
26 Störningar i transporter

<i>Antagonistiska hot och social oro</i>
27 Hot och pågående dödligt våld
28 Terror/våldsbejakande extremism
29 Social oro
30 Subversiv verksamhet
31 IT-attacker

<i>Sjukdomar</i>
32 Epidemi/pandemi
33 Epizooti och zoonos

Typhändelser markerade med stjärna är valfria att ta med. Askersunds kommun har valt att inte arbeta vidare med dessa med motivering att dessa händelser är svår att analysera.

5.6 Identifierade typhändelser med definitioner

5.6.1 Naturolyckor och extrema väderhändelser

Det finns olika sorters extrema väderhändelser och en del är våldsamma, till exempel ett häftigt ösregn eller en storm. Andra byggs upp genom att någon viss väderlek dominerar under en längre tid, till exempel en värmebölja eller osedvanligt kallt väder. En längre period med torka eller ihållande regn kan också leda till extrema förhållanden¹⁵. En av klimatförändringarnas effekter är att det kommer bli allt vanligare med extrema väderhändelser som i sin tur kan ge ökade problem för olika samhällsviktiga verksamheter¹⁶.

5.6.1.1 Värmebölja

Värmebölja definieras av SMHI som en sammanhängande period då dygnets högsta temperatur överstiger 25°C minst fem dagar i sträck¹⁷. Extrema och långvariga värmeböljor medför olika stora risker för olika individer beroende på deras hälsotillstånd. Det är framför allt sårbara grupper som äldre, sjuka och barn, som löper stor risk. Det kan även ge flera problematiska effekter på miljö, ekonomi och infrastruktur. Sammantaget kan det innebära sårbarhet för viktiga samhällsfunktioner som tillgång och kvalitet på vatten samt stora ekonomiska förluster i jord- och skogsbruket¹⁸. Med ett varmare klimat ökar också problemen med skadegörare, växtsjukdomar och ogräs¹⁹. Historiskt sett har en värmebölja drabbat länet vartannat år och frekvensen kommer sannolikt att öka, men med begränsade konsekvenser²⁰. Socialförvaltningen har rutin för värmebölja.

Värmebölja (1)

Hög sannolikhet

Betydande konsekvenser

Påverkar: Liv och hälsa

Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.1.2 Torka och vattenbrist

Utifrån nationella och internationella klimatscenarier framgår att torka och vattenbrist med stor sannolikhet kommer bli mer frekvent förekommande i framtiden. Under sommaren 2018 rådde torka i nästan hela Sverige. Detta berodde på en mycket låg nederbördsmängd i samband med höga temperaturer.²¹

Torka uppstår till följd av att det under en lång tidsperiod endast fallit små nederbördsmängder. Torka är ett vitt begrepp och kan innefatta små nederbördsmängder, låg markfuktighet, låga vattennivåer i sjöar, låg grundvattennivå, etc. Torka innebär att vattenmängden minskar i naturen vilket kan leda till att tillgången på vatten minskar. Det kan få stora konsekvenser för människan och samhället i stort.²²

Som nämnts ovan kan torka leda till minskad mängd vatten i naturen. Vattenbrist kallar vi situationen när tillgången på livsmedlet är mindre än efterfrågan. Vattenbrist kan innebära att det antingen råder

¹⁵ (SMHI, u.d.)

¹⁶ (FOI, 2008)

¹⁷ (SMHI, 2011) Värmebölja

¹⁸ (Länsstyrelsen i Örebro Län, 2011)

¹⁹ (Jordbruksverket, 2012)

²⁰ (Länsstyrelsen i Örebro län, 2011)

²¹ (SMHI, 2018)

²² Ibid.

brist på grundvatten eller ytvatten, men det kan också beskriva en situation där det samtidigt råder brist på båda.²³

Vattenbrist kan också uppstå i en situation där tillgången på grundvatten och ytvatten är god, men möjligheten att rena vattnet till livsmedelskvalitet är bristfällig. I denna rapport hanterar vi den typen av situationer under rubriken "störningar i dricksvattenförsörjning".

Vi har valt att bedöma torka och vattenbrist var för sig. Största delen (ca 85%) av det kommunala dricksvattnet i Askersunds kommun hämtas från Sveriges näst största insjö Vättern.

Torka (2A)

Hög sannolikhet

Betydande konsekvenser

Påverkar: Egendom och miljö.

Osäkerhetsbedömning: Låg

Vattenbrist (2B)

Låg sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet och liv och hälsa.

Osäkerhetsbedömning: Medel

5.6.1.3 Storm

Kraftiga stormar där träd knäcks eller rycks upp med rötterna och elledningar som slits sönder kan få allvarliga konsekvenser för länet och samhället i form av skador på infrastruktur²⁴. Detta kan leda till sekundära störningar i t.ex. i livsmedels- och drivmedelsförsörjning.

Som exempel på sådana störningar kan nämnas att stormarna Gudrun och Per påverkade länet i viss omfattning. Ett stort antal abonnenter blev utan el och fast telefoni, varför konsekvenserna bedömdes som mycket allvarliga. Vidare stängdes tågsträckan Hallsberg-Mjölby av, vilket påverkade både person- och godstrafiken.

Problemet med träd som faller vid storm eller kraftiga vindbyar har ökat de senaste åren i takt med granbarkborrens utbredning. De döda träden klarar inte samma påfrestningar som ett friskt träd. Detta problem är tydlig söderut längs rv 50 där vägen är ganska smal och där träden står nära vägen. Träd i dåligt skick faller då lätt över vägbanan.

²³ Ibid.

²⁴ (SOU, 2007) s. 124

Storm (3)

Hög sannolikhet

Betydande konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet och liv och hälsa.

Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.1.4 Snöoväder

Snöoväder kännetecknas av ihållande nederbörd i form av snö som medför stora snömängder på marken. Det bildar problem med att hinna få bort snömassorna, trafikstörningar och minskad framkomlighet på vägar. Ett snöoväder innebär ofta kraftiga vindar, som gör att mängden snö samlas på vissa punkter. Snön som lägger sig på tak på byggnader kan orsaka kollaps på grund av stor tyngd. Elavbrott är en vanlig konsekvens av ett snöoväder.

Snömängderna som kom över södra och mellersta Sverige under vintern 2009–2010 är enligt SMHI historiskt återkommande ungefär vart tionde år. Mycket snö kan leda till störningar i samhällsviktig verksamhet eftersom de påverkar framkomligheten på järn- och riksväg vilket i sin tur kan leda till att transporter och leveranser påverkas negativt. Elförsörjning och ibland vattenförsörjning påverkas också och tak kan kollapsa.

Det brukar inte krävas särskilt stora snömängder innan rv 50 söder om Askersund är avstängd eftersom lastbilar har fastnat i Brattebro backe. Detta brukar medföra långa köer och att trafikflödet flyttas till vägar som inte är anpassade för den trafikmängd som plötsligt kommer.

Även här har socialförvaltningen tagit fram en rutin för extrem väderlek.

Snöoväder (4)

Hög sannolikhet

Betydande konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet och liv och hälsa

Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.1.5 Översvämning

Översvämningar uppstår ofta efter perioder då riklig nederbörd eller snösmältning och isproppar får sjöar och vattendrag att svämma över. Avrinningsområden, topografi och geologi är aspekter som är avgörande i hur översvämningen utvecklas. Översvämningar kan även orsakas av brustna dammar och fördämningar eller vid kraftiga skyfall. Vid höga flöden orsakas på kort tid stora ekonomiska och strukturella skador. Genom störningar i vattenreningen påverkas även förutsättningarna för sanitet och hygien vilket skapar grogrunder för smittspridning. Klimatförändringarna förväntas öka frekvensen på översvämningar i ett framtida klimat²⁵.

I Askersunds kommun finns inga vattendrag utmärkta i Översvämningssportalen hos MSB.

²⁵ (Länsstyrelsen i Örebro Län, 2011)

Översvämning (5)

Medelhög sannolikhet

Begränsade konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet samt egendom och miljö

Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.1.6 Skyfall

Enligt Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) är definitionen av ett skyfall, 50 mm nederbörd på en timme eller minst 1 mm nederbörd per minut²⁶.

En trolig följd av klimatförändringar är att korttidsnederbörd och däribland skyfall kommer få en tätare återkomsttid. Det går ännu inte att göra några prognoser på mängderna eller var skyfallen kommer öka i störst utsträckning.²⁷

Konsekvenserna av ett skyfall får stor påverkan i urbana områden på grund av utbredd infrastruktur och byggnadstäthet. Många samhällsviktiga verksamheter återfinns också i urbana områden, skadeverkningar på sådan verksamhet kan få stora konsekvenser både ekonomiskt för samhället i stort, men också för att befolkningen drabbats.²⁸

Här följer några exempel som visar på negativa effekter som skyfall för med sig. Vägar och järnvägsbankar kan spolats bort vilket i sin tur kan leda till stora störningar i transporter, med stopp och långa omdirigeringar av trafiken²⁹. El-, gas- och teleavbrott på de fasta näten och de mobila tele- och datanäten kan slås ut på grund av skyfall eller åsknedslag³⁰. De kommunala ledningsnäten kan påverkas och även avloppsreningsverken³¹.

Varje år drabbas delar av länet av översvämningar till följd av skyfall under sommaren som lokalt kan ställa till med stora problem för bland annat tätorter, vägar och jordbruk. 2015 drabbades Hallsberg av ett så kallat hundraårsregn med allvarlig översvämning som konsekvens. Sommaren 2023 har varit väldigt nederbördsrik i Örebro län. Flera gånger har källare och vägar översvämmats i Askersunds kommun. Dock har kommun klarat sig betydligt bättre än flera grannkommuner.

Skyfall (6)

Hög sannolikhet

Begränsade konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet samt egendom och miljö

Osäkerhetsbedömning: Låg

²⁶ (Olsson & Josefsson, 2015)

²⁷ (Olsson & Josefsson, 2015)

²⁸ (Olsson & Josefsson, 2015)

²⁹ (Länsstyrelserna, 2011) Skyfall i nutid och framtid

³⁰ (Länsstyrelserna, 2011) Skyfall i nutid och framtid

³¹ (Länsstyrelserna, 2011) Skyfall i nutid och framtid

5.6.1.7 Ras och skred

Ras har inträffat i länet i samband med höga flöden i vattendrag och sannolikheten är medelhög. Ras och skred är plötsliga och snabba processer som kan få allvarliga konsekvenser och inträffade ras har hotat bebyggelse och raserat vägar, järnvägar, broar och elledningar. Klimatanalyser för Örebro län visar på en ökning av nederbörden vilket påverkar jordars stabilitet negativt, vilket i sin tur ökar faran för ras och skred.

Enligt undersökningar av Statens geotekniska institut kommer säkerheten och jordslänters stabilitet försämrats med 5–30 procent i och med ett förändrat klimat. De flesta ras och skred inträffar under vår och höst då trycket i markens porer är högt till följd av till exempel intensiv nederbörd och snösmältning.

Ras och skred (7)

Låg sannolikhet

Begränsade konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet samt miljö och ekonomi

Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.1.8 Skogsbrand

En brand kan uppstå på grund av mänsklig aktivitet, till exempel oaktsamhet vid grillning, gräseldning och rökning. En brand kan också uppstå på grund av naturfenomen och felaktig teknik. Vid bränder är det ofta brandröken som är det största hotet mot människor och djur³². När luftfuktigheten och temperaturerna når vissa nivåer skapas förutsättningar för väldigt snabba brandförlopp och med klimatförändringar kan det väntas bli ännu vanligare.

Några exempel är branden i Västmanland 2014 och skogsbränderna sommaren 2018.

Skogsbrand (8)

Medelhög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Miljö och ekonomi och samhällets funktionalitet

Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.1.9 Åska*

Ungefär 2000 åskväder pågår ständigt runt jordklotet. Eftersom åska gynnas av hög temperatur och fuktig luft är frekvensen högst i tropiska områden. I Sverige kan åska uppträda närsomhelst på året men de flesta åskdagarna inträffar i perioden juni–augusti. Åska är vanligare vid kusterna (Västkusten 25–30 åskdagar/år) och södra eller mellersta Sverige och mindre vanligt i Norrland och fjällområdena (Lapplandsfjällen 1–3 åskdagar/år). Örebro län ligger i ett område som i genomsnitt har runt 20 åskdagar per år. Åska är ett begränsat väderfenomen som normalt inte innebär någon omfattande åverkan eller skador på samhällsviktig infrastruktur, men dagens elektronik är ofta åskkänslig³³.

³² (Räddningsverket, 2004) Riskhantering i översiktsplaner, en vägledning för kommuner och länsstyrelser

³³ (SMHI, 2010) Åska i Sverige 2002–2009 Meteorologi 141

Eventuellt kan klimatförändringarna också medföra gynnsammare förutsättningar för bland annat åska i framtiden³⁴.

5.6.1.10 Solstorm*

Solen gör konstant av med den energi som uppkommer i solens kärna när väte omvandlas till helium. Tidvis får solen mycket kraftiga energiutbrott som består av strålning eller laddade partiklar, så kallade solstormar. Utbrotten av laddade partiklar kallas för koronamassutkastningar och kan orsaka geomagnetiska stormar på jorden³⁵.

När solstormar riktas mot jorden kan de påverka jonosfären och störa ut de radiovågor och satellitsignaler som antingen ska studsas mot jonosfären eller passera genom den. Solstormar kan även framkalla elektriska fält i jordytan. Strömmarna kan orsaka störningar bland annat i elnätet och telenätet, i signalsystemen för tågtrafik, samt orsaka korrosion i rörledningar³⁶.

5.6.2 Andra olyckor

I vårt samhälle inträffar ständigt små och stora olyckshändelser som drabbar vårt land, våra kommuner och våra medborgare. Svåra och större olyckor är sådana olyckor som drabbar flera individer. Beroende på vilka typer av olyckor och var dessa sker i samhället kan verksamheter som är samhällsviktiga påverkas i större eller mindre omfattning. En del händelser går att förutse och till viss del förebygga och samtidigt ha en beredskap för att begränsa konsekvenserna vid en eventuell olycka. Olyckshändelser av större karaktär där exempelvis farligt gods och många människor är inblandade kan innebära stora utmaningar för samhället att hantera.

5.6.2.1 Anläggningar med hantering av farliga ämnen

Till farliga anläggningar brukar räknas alla anläggningar som genom sin verksamhet kan orsaka brand, kemikalieutsläpp och explosioner, och som genom sina farliga egenskaper kan skada människor, miljö och egendom.³⁷ I Askersund finns två Sevesoanläggningar.

2020 inträffade en gasolycka på massafabriken Ahlstrom Aspa Bruk i Olshammar. Polisen uppmanade boende i området att hålla sig inomhus och stänga fönster, dörrar och ventilation. Fyra personer exponerades för giftig svavelvätegas och för en av dem var tillståndet allvarligt

Anläggningar med hantering av farliga ämnen (11)

Medelhög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Miljö och ekonomi, liv och hälsa, samhällets funktionalitet.

Osäkerhetsbedömning: Låg

³⁴ (Länsstyrelsen i Örebro län, 2011) Stormar i Örebro län

³⁵ (MSB, 2015) Solstormar

³⁶ (MSB, 2015) Solstormar

³⁷ <https://www.msb.se/sv/Om-MSB/Nyheter-och-press/Nyheter/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2015/Nya-regler-om-atgarder-for-att-forebygga-och-begransa-foljderna-av-allvarliga-kemikalieolyckor/>

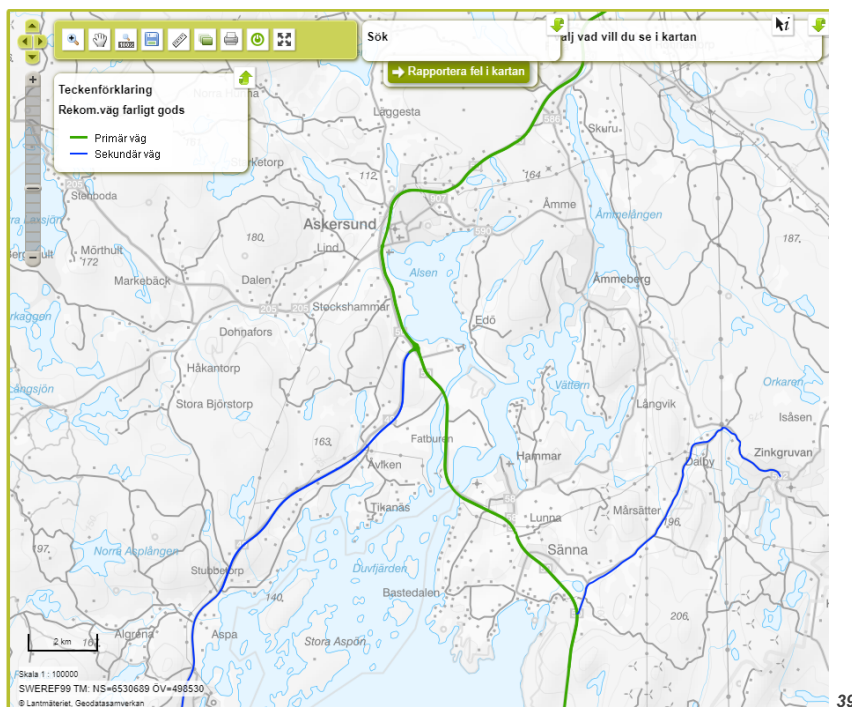

5.6.2.2 Farligt gods

Miljontals ton av farligt gods transporteras varje år på vägar och järnvägar i Sverige, och även med båt och flyg. Farligt gods är ämnen och föremål som på grund av sina kemiska eller fysikaliska egenskaper kan orsaka skador på liv, hälsa, miljö eller egendom vid transport. Farligt gods kan till exempel ha explosiva, brandfarliga, giftiga, radioaktiva eller frätande egenskaper³⁸.

I Askersunds kommun finns det en primär och två sekundära rekommenderade vägar för farligt gods. De sekundära vägarna leder till de två Sevesoanläggningarna som finns i kommunen.

Godsstråket genom Bergslagen är järnvägslinjen från Mjölby till Storvik. Linjen passerar orterna i Mariedamm, Rönneshytta, Lerbäck samt Åsbro utan att stanna. På linjen transporteras farligt gods.

Farligt gods (12)

Medelhög sannolikhet

Mycket allvarliga konsekvenser

Påverkar: Miljö och ekonomi och samhällets funktionalitet.

Osäkerhetsbedömning: Låg

³⁸ (MSB, 2009) Transport av farligt gods – väg och järnväg 2009-2010

³⁹ <https://nvdb2012.trafikverket.se/setransportnatverket>

5.6.2.3 Allvarlig händelse i publikt område

Askersunds kommun har inga stora publika evenemanglokaler med tusentals besökare. Störst publikkapacitet har kommunens kulturhus Sjöängen med ca 500 sittplatser. Däremot anordnas Car and bike meet⁴⁰ varje sommar med ca 1600 utställare och 8000 besökare.

En allvarlig olycka eller en katastrof i samband med ett sådant evenemang kan få stora konsekvenser för kommunen. En av svårigheterna med att samla väldigt många människor på en begränsad yta är att även en liten initial händelse kan leda till en serie av omständigheter som snabbt får allvarliga konsekvenser. Inga publika evenemang är riskfria och olyckor och katastrofer sker så gott som årligen. Kraven på den som arrangerar ett sådant evenemang att ta till förebyggande säkerhetsåtgärder är därför höga, men olyckor kan ändå inträffa.

Ur kommunalt perspektiv finns ett ansvar när det gäller förberedelser kring och tillståndsgivning för olika publika evenemang.

Ur ett samhällsperspektiv finns riskerna framför allt i att en stor mängd människor kan komma att påverkas vid en sådan händelse, vilket kan få effekter på personaltillgång och få stora psykosociala konsekvenser. Sådana scenarier leder också till en mycket hög belastning på vård, omsorg och informationsflöden.

Allvarlig händelse i publikt område (13)

Medelhög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Liv och hälsa

Osäkerhetsbedömning: Hög

5.6.2.4 Stor trafikolycka (tåg/båt/flyg/väg)

Med stora olyckor avses olyckor med ett högt antal skadade eller avlidna, normalt ses det inte som händelser med stora konsekvenser för samhällsviktig verksamhet. Det som är avgörande beror på olyckans art, inblandade individer samt geografiskt område. Utöver skadeläge och dödsfall kan de anses ha konsekvenser för samhällsviktig verksamhet när omfattningarna på miljö eller infrastruktur är signifikanta. Stora trafikolyckor, tågolyckor, flygolyckor samt båtolyckor är alla exempel som kräver att kommunerna håller en viss beredskap.

Genom Askersunds kommun passerar rv 50 från gränsen mot Motala kommun i söder och leds senare ut i Hallsbergs kommun i norr. Strax söder om Askersund ansluts rv 49 från Karlsborgs kommun på Vätterns västra sida. Vid cirkulationsplatsen för södra infarten till Askersund leds i motsatt riktning lv 205 till Laxå. Samtliga dessa vägar anses var olycksdrabbade.

Eftersom Sveriges näst största insjö Vättern delvis ligger i Askersunds kommun föreligger en risk kring båtolyckor. Delen av Vättern som tillhör Askersunds kommun kan närmast jämföras med skärgården på ostkusten med mängder av öar och skär som ställer krav på navigering.

⁴⁰ <https://www.visitaskersund.se/evenemang/2023/2023-02-08-car--bike-meet-2023>

Stor trafikolycka (14)

Hög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Liv och hälsa

Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.2.5 Brand i särskilda objekt

De flesta bränder som inträffar kan hanteras av räddningstjänsten och får mycket begränsad påverkan på samhällsviktiga funktioner. Dock kan brand i vissa särskilda objekt få stora konsekvenser för samhällsviktiga funktioner och människors möjlighet till vardagsliv. Några exempel kan vara brand i samhällsviktiga anläggningar såsom värmeverk, ställverk, viktiga ledningsnät eller uppställningsgarage för bussar. Men även bränder i anläggningar med hantering av farliga ämnen, vissa lagerplatser och andra knutpunkter kan få påverkan för människor i form av spridning av farlig rök eller att viktiga platser på annat sätt blir otillgängliga.

Brand i särskilda objekt (15)

Medelhög sannolikhet

Mycket allvarliga konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet, egendom och miljö samt liv och hälsa.

Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.2.6 Händelse på annan plats med stora konsekvenser för kommunen

Erfarenheter från händelser som Estonia 1994, tsunamin i Sydostasien 2004, terrorattacken i Stockholm 2017, och i viss mån även vulkanutbrottet på Island 2010, har visat att en händelse på en plats kan få konsekvenser inom andra geografiska områden. Sådana händelser kan drabba vissa kommundelar eller arbetsplatser särskilt hårt eller påverka ex. nyckelpersoner eller transporter i sådan utsträckning att det får effekt på samhällsfunktioner. Behovet av beredskap för psykosocialt omhändertagande av anhöriga och hemvändande drabbade kan också bli påtagligt.

Händelse på annan plats med stora konsekvenser för kommunen (16)

Medelhög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Liv och hälsa, samhällets funktionalitet och rättssäkerhet och demokrati.

Osäkerhetsbedömning: Medel

5.6.2.7 Dammbrott

Dammbrott kan inträffa till följd av bristfälligt underhåll av en damm men det kan också inträffa på grund av till exempel elfel, underdimensionering eller genom dominoeffekter om dammar uppströms brister. Höga dammar med stora magasin utgör den största risken och finns det bebyggelse nedströms kan skadorna och konsekvenserna bli mycket allvarliga.

I Askersunds kommun finns det en del dammar dock så är dessa små så påverkan skulle inte bli så pass stor vid ett dammbrott.

Dammbrott (17)

Låg sannolikhet

Betydande konsekvenser

Påverkar: Egendom och miljö.

Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.2.8 Kärnteknisk olycka*

Örebro län har ingen kärnkraftsanläggning, men konsekvenserna av en olycka någon annanstans skulle kunna bli katastrofala. Radioaktiva och nukleära ämnen transporteras genom länet och används i viss verksamhet, bland annat vid sjukhus i länet. Enligt Strålsäkerhetsmyndigheten är problemen i beredskapen för händelser med radioaktiva ämnen i synnerhet antagonistiska händelser och att räddningstjänsten i allmänhet inte har någon praktisk erfarenhet från ”vardagsolyckor”, eftersom olyckor med radioaktiva ämnen inträffar ytterst sällan⁴¹. Dessutom har län som Örebro län inte samma kunskap om kärntekniska olyckor som kärnkraftsläna, vilket utgör en sårbarhet.

5.6.3 Teknisk infrastruktur och försörjningssystem

Fungerande teknisk infrastruktur och försörjningssystem är viktiga inte bara för samhällsviktig verksamhet och samhällets krisberedskap, utan också för den enskilde individen. För att samhället ska kunna fungera behövs tillgång till el, vatten, värme och telekommunikationer.

MSB har tagit fram förslag till resultatmål för samhällets krisberedskap för försörjningen av dricksvatten, livsmedel och värme⁴². Att just dricksvatten, livsmedel och värme är grundläggande vid en kris i det moderna samhället blev skrämmande tydligt då Japan drabbades både av en tsunami och en kärnkraftsolycka våren 2011⁴³. Resultatmålen handlar bland annat om miniminivåer för tillgång till dricksvatten, planering för att upprätthålla livsmedelsförsörjningen och tillgång till uppvärmda utrymmen vid störningar i värmeförsörjningen⁴⁴.

5.6.3.1 Störningar i dricksvattenförsörjningen

För människors överlevnad behöver vi tillgång till vatten i tillräcklig mängd och av godtagbar kvalitet för dryck, till matlagning och personlig hygien osv. I ett krisläge tillhör dricksvatten ett av de nödvändigaste behoven för den enskilda individen och befolkningen som helhet.

⁴¹ (Strålsäkerhetsmyndigheten, 2010) Risk- och sårbarhetsanalys

⁴² (MSB, 2011) Förslag till resultatmål för samhällets krisberedskap för försörjning av dricksvatten, livsmedel och värme

⁴³ (MSB, 2011) Förslag till resultatmål för samhällets krisberedskap för försörjning av dricksvatten, livsmedel och värme

⁴⁴ (MSB, 2011) Förslag till resultatmål för samhällets krisberedskap för försörjning av dricksvatten, livsmedel och värme

En större störning skulle få allvarliga konsekvenser. Klimatförändringarnas konsekvenser för dricksvattenförsörjningen kan enligt klimat- och sårbarhetsutredningen bli avsevärda. Kvaliteten på råvattnet i vattentäkter kan påverkas negativt av stigande temperaturer och större variationer i nederbörd och flöden⁴⁵. Även risken för skador på vattenledningar och föroreningar av dricksvattnet ökar på grund av ökad risk för översvämningar, ras och skred⁴⁶.

I januari 2023 drabbades Askersunds kommun av akut dricksvattenbrist efter en större vattenläcka på en huvudledning. Kommunen tvingades be grannkommunerna om hjälp med både vatten och vattentankar. Avbrottet varade ca 1 dygn men kokningsförläggandet låg kvar ytterligare 4 dygn.

Störningar i dricksvattenförsörjningen och avloppssystem (19)

Hög sannolikhet

Mycket allvarliga konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet

Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.3.2 Störningar i livsmedelsförsörjningen

Livsmedelsförsörjningens system är komplext och livsmedelsflödet innehåller ofta många olika steg från råvara till färdig mat hos konsumenten. Livsmedelsförsörjningen består av flera verksamheter som livsmedelsproduktion, lager, dagligvaruhandel, restauranger och storkök. Beroendet av fungerande tele- och datakommunikationer har successivt ökat i och med den tekniska utvecklingen inom livsmedelssektorn⁴⁷. Livsmedelsförsörjningen är starkt beroende av transporter i alla verksamheter. Konceptet ”just in time” används inom livsmedelsförsörjningen och innebär att lagerhållningen är liten och sker till stor del på vägarna. Transporter behövs för att förflytta produkter i livsmedelskedjan och elförsörjningen är viktig för att hålla igång de flesta verksamheter⁴⁸.

Det är troligt att en större störning i livsmedelsförsörjningen är en följd effekt av en annan typhändelse. Exempel på sådan skulle kunna vara värmebölja, störningar i drivmedelsförsörjningen och/eller transportsektorn.

Störningar i livsmedelsförsörjningen (20)

Medelhög sannolikhet

Betydande konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet

Osäkerhetsbedömning: Låg

⁴⁵ (MSB, 2012) Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap, s.22

⁴⁶ (MSB, 2012) Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap, s.22

⁴⁷ (Livsmedelsverket, 2011) Livsmedelsförsörjning i ett krisperspektiv

⁴⁸ (KBM, 2010) Falla en – faller då alla?

5.6.3.3 Störningar i finansiella system

I huvudsak kan betalningar ske med kontanter, betalkort, via girering (bankgiro, postgiro och plusgiro) swish eller internetbank. Vid ett omfattande elavbrott kan det bli problem för banker att genomföra överföringar. En störning i de finansiella systemen kan också leda till sociala konsekvenser och oro i samhället.

Störningar i finansiella system (21)

Medelhög sannolikhet

Betydande konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet och demokrati och rättssäkerhet

Osäkerhetsbedömning: Medel

5.6.3.4 Störningar i elförsörjningen

Elförsörjningen innefattar produktion, distribution och slutanvändning av el som i sin tur består av tre systemnivåer med stamnät, regionnät och lokala nät⁴⁹. Lokalnäten utsätts ofta för avbrott i samband med väderrelaterade händelser medan region- och stamnäten inte är lika känsliga, särskilt inte stamnäten⁵⁰. Ungefär 40 procent av avbrotten i elförsörjningen beror på väderrelaterade problem⁵¹. Även om de stora leverantörerna har grävt ner många elledningar under de senaste åren och därmed skapat större robusthet i näten i länet, är sannolikheten för en störning i elförsörjningen medelhög och risken för avgrävda kablar ökar istället. I dagens elberoende samhälle är vi sårbara utan el och ett elbortfall får mycket allvarliga konsekvenser även för den enskilda människan. Hur allvarliga konsekvenserna blir är bland annat beroende av hur långvarig störningen är, hur stort område som berörs, samt av årstid och väderlek. Konsekvenserna av ett omfattande elavbrott beror också på vilken reservkraft med tillgång till bränsle och andra reservåtgärder som kan användas.

Störningar i elförsörjningen (22)

Medelhög sannolikhet

Mycket allvarliga konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet

Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.3.5 Störningar i elektroniska kommunikationer

Elektroniska kommunikationsnät och tjänster spelar en allt viktigare roll i vårt samhälle, i vardagen såväl som vid extraordinära händelser. Varje dag bidrar elektronisk kommunikation till olika former av finansiella tjänster, hälso- och sjukvård, arbete för samhällets skydd och säkerhet, transporter, energiförsörjning och flera andra samhällssektorer.

⁴⁹ (MSB, 2010) Olyckor och kriser 2009/2010

⁵⁰ (MSB, 2010) Olyckor och kriser 2009/2010

⁵¹ (SMHI, 2012) Klimatanpassningsportalen

Andra delar av samhället är också beroende av elektronisk kommunikation, från enskilda medborgare till företag och andra organisationer. I vissa fall kan medborgares liv och hälsa direkt påverkas av störningar och avbrott i elektronisk kommunikation.⁵²

Andra utvecklingsmöjligheter, som en minskning av antalet oberoende nätinfrastukturer genom konsolidering och följderna av klimatförändringar, kan öka flera risknivåer. Med nya användningsområden, från e-hälsa till fjärrövervakning och kontroll av tekniska system, kan sårbarheter få allt större negativ påverkan, både för den enskilde individen som samhället i stort. Om samhällsviktiga användare i framtiden kommer att utnyttja mobila kommunikationsnät för verksamhetskritisk kommunikation kommer också riskbilderna att påverkas.⁵³ Ytterligare en riskfaktor är bristande säkerhetsanalyser i samband med trenden med ökande användning av molntjänster.

Störningar i elektroniska kommunikationer (23)

Hög sannolikhet

Mycket allvarliga konsekvenser

Påverkar: Liv och hälsa, samhällets funktionalitet, rättssäkerhet och demokrati samt egendom och miljö.

Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.3.6 Störningar i värmeförsörjningen

Uppvärmningen är inte bara en komfortfråga utan även viktig för vår hälsa, vatten, avlopp och byggnader. Nästan alla uppvärmningsformer är beroende av en fungerande elförsörjning, i synnerhet fjärrvärmens. När uppvärmningen av hus och lokaler slutar fungera, behöver det inte vara ovanligt kallt för att samhället snabbt ska hamna i en krissituation. Fjärrvärmens är den huvudsakliga formen för att värmeförsörja befolkningen. Fjärrvärmesystemen är starkt beroende av transporter för en ständig tillgång till bränsle, eftersom det är svårt att lagra så stora volymer som krävs. Detta är särskilt kritiskt för de anläggningar som drivs med bio- och avfallsbränslen, med tanke på att det rör sig om stora volymer som ska fraktas.

I Askersund så finns ett värmeverk som ägs av Vattenfall. I händelse att verket skulle gå ner så finns en alternativ värmelösning.

Störningar i värmeproduktionen (24)

Medelhög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Liv och hälsa, samhällets funktionalitet och egendom och miljö

Osäkerhetsbedömning: Medel

⁵² (Post- och telestyrelsen, 2018) s42

⁵³ (Post- och telestyrelsen, 2018) s61

5.6.3.7 Störningar i drivmedelsförsörjningen

Dagens samhälle är beroende av fungerande drivmedelsförsörjning i form av drivmedel för fordon, bränsle för uppvärmning av fastigheter, som energikälla i industriprocesser och för att driva reservkraft. Förutom transportsektorn är polis, räddningstjänst, bevakning, avfallshantering, akutsjukvård och äldreomsorg beroende av drivmedel till sina fordon. Många samhällsviktiga verksamheter är försedda med reservkraftverk och vid ett elavbrott behöver dessa drivas med huvudsakligen dieselolja men också bensin. Den totala förbrukningen för landets samtliga reservkraftverk motsvarar den mängd diesel som normalt konsumeras i landet.

De flesta samhällsviktiga verksamheterna har bara diesel för några dagars drift och inga kommuner i länet har idag egna lager av bränsle utöver detta. Vatten-, avlopps- och fjärrvärmesystemen skulle drabbas vid en drivmedelsbrist på grund av de indirekta transportberoendena. Vid en drivmedelsbrist skulle samhällsviktiga verksamheter kunna drabbas hårt.

I Sverige finns fyra råoljehamnar som försörjer de fem oljeraffinaderierna i landet, varav tre är drivmedelsraffinaderier. Transporter av oljeprodukter från raffinaderier till depåer sker huvudsakligen med kusttanksfartyg, men även på järnväg och till viss del med tankbil till små inlandsdepåer. Transporterna från depå till tankställen och slutanvändare sker främst med tankbil. Fördelningen av tankställen är ojämn över landet.⁵⁴

Det finns ett omfattande internationellt samarbete och avtal kring hantering av oljekriser. Oljebolag och stora användare inom industrin och kraftvärmeverk är skyldiga att hålla beredskapslager av råolja eller oljeprodukter motsvarande 90 dagars normalkonsumtion föregående år. Användningen av dessa lager regleras av EU och IEA (International Energy Agency, på svenska Internationella energirådet, vår anmärkning) enligt internationella överenskommelser.⁵⁵ ”Ett långvarigt oplanerat stopp (halvår till år) i ett av de tre svenska raffinaderierna bedöms inte orsaka allvarliga störningar i försörjningen av produkter till marknaden. Det finns emellertid i en sådan situation risk för prisökningar, vissa leveransstörningar och en minskning av beredskapslagren”.⁵⁶

Störningar i drivmedelsförsörjningen (25)

Medelhög sannolikhet

Mycket allvarliga konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet

Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.3.8 Störningar i transporter

Örebro län är med sitt geografiska läge ett nordiskt logistik- och transportcentrum och sannolikheten för störningar i transportsystemet bedöms som hög. Viktiga vägtransporter på de stora genomgående vägarna i länet är av betydelse för hela landet och konsekvenserna av en störning skulle bli allvarlig. I princip är all samhällsviktig verksamhet beroende av transporter. För Askersunds del är riksväg 49 och 50 de stora transportvägarna genom kommunen. Järnvägen mellan Motala och Hallsberg passerar kommunen men utan att stanna.

⁵⁴ Risk- och sårbarhetsanalys över energiförsörjningen i Sverige år 2015 ER2015:22, Statens energimyndighet, sidan 38

⁵⁵ Ibid s.39

⁵⁶ Ibid s.40

Klimatförändringarnas konsekvenser för vägnätet, kommer enligt klimat- och sårbarhetsutredningen, att bli betydande⁵⁷. Höga flöden, översvämningar och skyfall innebär ökad risk för översvämningar av vägar, tunnlar och broar, och vägbankar riskerar att spolras bort⁵⁸

Störningar i transporter (26)

Medelhög sannolikhet

Betydande konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet

Osäkerhetsbedömning: Medel

5.6.4 Antagonistiska hot och social oro

Ett av de skyddsvärden som regeringen har pekat ut är demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Risker som misstro mot politiska institutioner, sociala risker, informationspåverkan, propaganda och antagonistiska hot kan få effekt på det skyddsvärda.

5.6.4.1 Hot och pågående dödligt våld

Inom flera verksamheter är våld och hot om våld ofta förekommande, det kan rikta sig mot personal eller förekomma mellan individer. Det är viktigt att våldsutsatta arbetsplatser arbetar systematiskt och löpande med denna typ av problem, eftersom de utgör ett hot mot demokratin. Hittills har antalet allvarliga incidenter i Örebro län varit få. Attentat mot verksamheter kan inträffa med personskador eller dödsfall bland personal eller brukare som följd.

Pågående dödligt våld är en fråga som aktualiserats i Sverige under de senaste åren. Pågående dödligt våld är ett samlingsbegrepp som försöker beskriva grova våldsyttningar i publika eller folkrika miljöer som skolor, arbetsplatser, köpcentrum eller biografier. Flera grova våldsfall har ägt rum i olika länder runt om i världen, vilket leder till stor uppmärksamhet och oro för att något liknande skulle kunna inträffa i Sverige⁵⁹.

Under början av 2000-talet inträffade flera våldsdåd som närmast kan beskrivas som en personlig våldsakt utan uppenbara avsikter. Det går inte att utesluta att ett sådant dåd skulle kunna inträffa i Askersunds kommun. Den typen av händelse skulle ställa stora krav på kommunens krishanteringsförmåga och förmåga till psykosocialt omhändertagande.

Våldsyttningar som innebär pågående dödligt våld är mycket allvarliga fenomen som är väldigt svåra att upptäcka i förväg. Trots att gärningsmännen ofta i förväg signalerat till sin omgivning att de planerar att begå en våldshandling är det svårt att sortera ut dess signaler från signaler som leder till andra typer av utlopp och psykisk ohälsa.

⁵⁷ (MSB, 2012) Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap, s. 18

⁵⁸ (MSB, 2012) Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap, s. 18

⁵⁹ (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2018)

Hot och pågående dödligt våld (27)

Medelhög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Liv och hälsa samt rättssäkerhet och demokrati.

Osäkerhetsbedömning: Medel

5.6.4.2 Terrorism och våldsbejakande extremism

Under perioden 2015–2017 inträffade ett flertal större terroråd runt om i Europa. Attackerna, som både var i form av koordinerade attacker med bomber och eldhandvapen och enklare attacker utförda av ensamma personer i olika former av fordon, orsakade ett stort antal döda och skadade. Sverige drabbades senast 2017 av ett terrorattentat i Stockholm med flera döda och skadade som följd. Utifrån den form en stor del av dessa attacker har haft, dvs enklare attacker med fordon och knivar, kommer det troligen vara svårt att hindra att nya attacker genomförs. Ansvaret för terrorismbekämpning ligger i Sverige i första hand på Säkerhetspolisen. Det kommer dock att vara Polismyndigheten, sjukvården och de kommunala räddningstjänsterna som kommer att möta de omedelbara effekterna av ett attentat.

Under augusti 2023 höjde Säkerhetspolisen terrorhotnivån i Sverige från förhöjt hot, till högt hot, från tre till fyra på en femgradig skala.⁶⁰

Terror/våldsbejakande extremism (28)

Medelhög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Liv och hälsa och rättssäkerhet och demokrati

Osäkerhetsbedömning: Medel

5.6.4.3 Social oro

Det finns olika risker som kan orsaka instabilitet i samhället.^[1] Ökat utanförskap och segregering är exempel på sociala risker som har sitt ursprung i bristande sociala och socioekonomiska förhållanden. Även ökad främlingsfientlighet och minskad social sammanhållning är faktorer som kan leda till social oro med allvarliga konsekvenser.^[2] Under de senaste åren har våldsamma situationer med upplopp, raketer, bensinbomber, bilbränder och stenkastning mot räddningstjänst och polis där olika ungdomsgrupper varit inblandade, uppstått i utsatta storstadsområden i Sverige. Oftast inträffar de i socioekonomiskt utsatta storstadsområden och inte sällan utlöses de av en händelse där ungdomsgrupperna känt sig provocerade av polis eller myndigheter.

Otryggheten kan påverka samhällets värderingar, förtroendet för myndigheter minskar och samhället kan behöva vidta fler åtgärder. Upplopp kopplade till bostadsområden ställer höga krav på ansvariga

⁶⁰ <https://www.regeringen.se/artiklar/2023/08/sakerhetspolisen-har-beslutat-om-hojd-terrorhotniva/>

^[1] (MSB, Ett första steg mot en nationell riskbedömning, 2011)

^[2] (MSB, Ett första steg mot en nationell riskbedömning, 2011)

myndigheter och erfarenheter visar att vissa strategier kraftigt kan trappa upp våldet istället för tvärtom. Denna typ av fenomen är mycket allvarliga och stör redan samhällsviktiga verksamheter som till exempel räddningstjänst och akutsjukvård, som kan behöva invänta poliseskort för att kunna göra en insats, vilket skapar fördröjningar.

Social oro (29)

Medelhög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Rättssäkerhet och demokrati, samhällets funktionalitet samt egendom och miljö

Osäkerhetsbedömning: Medel

5.6.4.4 Subversiv verksamhet

I grunden syftar subversiv verksamhet på aktioner som underminerar eller omstörtar den rådande samhällsordningen. Subversiv verksamhet är därmed de handlingar som råder utanför de juridiska och socialt accepterade samhälleliga strukturerna. Exempel på subversiv verksamhet är organiserad brottslighet, korruption, sabotage och intrångsförsök. Begreppet kopplas också till spionage eller otillåtet handlande från främmande makt.

Detta ska inte förväxlas med terrorism/ våldsbejakande extremism som istället har som grund att bland annat injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller en befolkningsgrupp. Så är inte fallet vad gäller subversiv verksamhet.

Subversiv verksamhet (30)

Medelhög sannolikhet

Betydande konsekvenser

Påverkar: Rättssäkerhet och demokrati samt samhällets funktionalitet

Osäkerhetsbedömning: Hög

5.6.4.5 IT-attacker

IT-attacker innebär försök att förändra, radera, få tillgång till, exponera eller stjäla information eller att få otillåten tillgång till en IT-resurs. Det är oftast ett antagonistiskt hot där datorer, nätverk, servrar och IT-system angrips med syfte att åstadkomma skada. Angriparen kan vara individer, grupper, organisationer eller främmande makt. I många fall är angriparen anonym.

I Sverige har vi höga ambitioner att digitalisera och ta till oss ny teknik för att effektivisera och utveckla verksamhet. Idag består verksameters it-miljöer av komplexa sammansättningar av olika system och förbindelser kopplat till internet-och molnbaserade lösningar. Detta innebär både en exponering av data och system mot omvärlden men även svårhanterliga beroenden för säkerhets känsliga verksamheter. Ett sådant beroende kan vara att en it-tjänst tillhandahålls av en leverantör som i sin tur använder olika underleverantörer och leveranskedjor för att förse verksamheterna med en specifik tjänst. Ett intrångsförsök eller störning hos en leverantör eller genom

en leveranskedja kan generera åtkomst till en mängd olika it-miljöer och indirekt drabba sin verksamhet, utan att just den verksamheten var måltavlan.⁶¹

Tyvärr har inte informations- och cybersäkerheten stärkts inte i samma takt. Artificiell intelligens (AI), robotik, utbyggnaden av 5G, ökad användning av molninfrastruktur kan alla göra våra verksamheter mer effektiva och delvis också öka vår beredskap för vissa händelser. Konsekvenserna av en IT-attack kan bli omfattande. Det kan innebära att information försvinner, blir otillgänglig eller att information blir låst och att angriparen kräver att pengar ska betalas ut för att låsa upp informationen. Detta drabbade Kalix kommun en natt i december 2021, och de stod utan tillgång till samtliga sina verksamhetssystem.

IT-attacker (31)

Mycket hög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet, rättssäkerhet och demokrati samt egendom och miljö.

Osäkerhetsbedömning: Medel

5.6.5 Sjukdomar

Ett framtida förändrat klimat kommer att ställa högre krav på samhällets samlade förmåga att förhindra och hantera störningar⁶². Infektionssjukdomar kan öka, då risken för ras och skred kan frilägga kemisk-toxiska deponier och sprida smittämnen som förorenar vattentäkter och badvatten⁶³. Ett varmare klimat med ökad nederbörd kan resultera i flera utbrott av vattenrelaterade sjukdomar⁶⁴.

5.6.5.1 Epidemi/pandemi

En epidemi är en smittsam sjukdom med stor spridning inom ett begränsat geografiskt område, på en enskild ort, i ett enskilt område, i flera områden eller i en eller flera nationer. En pandemi är en världsomfattande smittsam sjukdom som sprider sig genom befolkningsgrupper över ett stort område, till exempel en kontinent, eller i hela världen. En epidemi/pandemi kan få stor påverkan på samhället som helhet när ett stort antal människor insjuknar. Hälso- och sjukvården samt den kommunala omsorgen kan utsättas för stor belastning under en längre tid. Ett stort antal arbetsplatser kan drabbas av personalbortfall som kan ge problem i många verksamheter. Stora delar av landet kan drabbas samtidigt, liksom stora delar av vår omvärld. Om nyckelpersoner som arbetar inom samhällsviktig verksamhet blir smittade kan det påverka verksamheten och samhället negativt. Det kan även bli brist på medicin och utrustning.

⁶¹ (Säkerhetspolisen, 2023) Säkerhetspolisens årsberättelse 2023

⁶² (Energimyndigheten, 2009), Energimyndighetens slutrapportering, Extrema väderhändelser och klimatförändringens effekter på energisystemet

⁶³ (FOI, 2009) Att använda geografisk information vid väderkriser för att bistå sårbara grupper i ett förändrat klimat

⁶⁴ (FOI, 2009) Att använda geografisk information vid väderkriser för att bistå sårbara grupper i ett förändrat klimat

Epidemi/pandemi (32)

Hög sannolikhet

Mycket allvarliga konsekvenser

Påverkar: Liv och hälsa samt samhällets funktionalitet

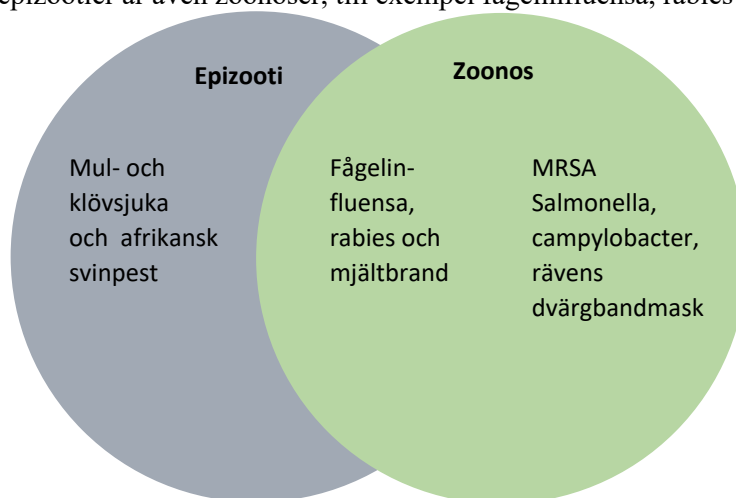
Osäkerhetsbedömning: Låg

5.6.5.2 Epizooti och zoonos

Epizooti är ett samlingsnamn för allmänfarliga djursjukdomar. Det är sjukdomar som kan utgöra ett hot mot människors eller djurs hälsa eller som kan medföra stora ekonomiska förluster för samhälle⁶⁵. Exempel på epizootier är mul- och klövsjuka och afrikansk svinpest. Vid misstanke om epizooti finns lagstadgat i epizootilagen hur man ska agera och anmälan ska göras till en veterinär.

Zoonoser är sjukdomar eller smittämnen som på ett naturligt sätt kan smitta mellan djur och människor.⁶⁶ MRSA⁶⁷ Salmonella, campylobacter och rävens dvärgbandmask är exempel på zoonoser.

Vissa epizootier är även zoonoser, till exempel fågelinfluensa, rabies och mjältbrand.

I ett förändrat klimat och med människor som reser allt mer finns en ökad risk för sjukdomar orsakade av bakterier, virus och parasiter⁶⁸. Allt fler transporterar och importerar sällskapsdjur som kan medföra sjukdomar som smittar mellan människor och djur och som ännu inte är etablerade i Sverige⁶⁹. Jordbruksverket har det övergripande ansvaret för djurhälsan och för att bekämpa smittsamma djursjukdomar⁷⁰. Vissa beslut i denna hantering kan delegeras till länsstyrelserna⁷¹. Länsstyrelsen

⁶⁵ <https://www.sva.se/djurhalsa/epizootier>

⁶⁶ <https://www.sva.se/djurhalsa/zoonoser>

⁶⁷ meticillinresistent Staphylococcus aureus

⁶⁸ (MSB, 2010) MSB:s statistik och analys olyckor och kriser 2009/2010 s.63

⁶⁹ (MSB, 2010) MSB:s statistik och analys olyckor och kriser 2009/2010 s.63

⁷⁰ (Epizootilag (1999:657))

⁷¹ (Epizootilag (1999:657))

ansvarar för det förebyggande smittskyddet när det gäller djur i länet och samordnar bekämpningen av vissa allvarliga smittsamma sjukdomar.

Epizooti och zoonos (33)

Medelhög sannolikhet

Betydande konsekvenser

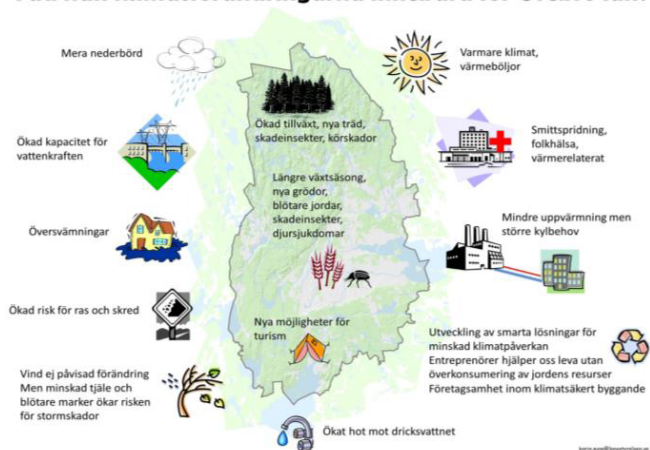
Påverkar: Egendom och miljö, liv och hälsa samt samhällets funktionalitet

Osäkerhetsbedömning: Medel

5.7 Klimatförändringar

Klimatförändringarna kan komma att förstärka de hot och risker som vi står inför idag då det medför ökad frekvens och risk för extrema väderhändelser och naturolyckor. Klimatförändringarna kan också öka risken för störningar i länets samhällsviktiga verksamheter. För Örebro län beräknas årsmedeltemperaturen öka med knappt tre grader till slutet av seklet, ett årsmedelvärde med 18 dagar i följd med dygnstemperatur över 20 grader, vegetationsperioden öka med 40–75 dagar och årsmedel-nederbörden öka med 15-20 procent i jämförelse med perioden 1961-1990 (Framtidsklimat i Örebro län – enligt RCP-scenarier, Klimatologi nr 18 2015, SMHI).

Vad kan klimatförändringarna innebära för Örebro län?

5.8 Informationspåverkan

Informationspåverkan, eller kognitiva påverkansaktiviteter genomförs i syfte att påverka målgruppers uppfattningar, beteenden och beslutsfattande. Vilsedning, desinformation och propaganda i informationsmiljön är exempel på informationspåverkan. Informationspåverkan genomförs både enskilt och som en del i en större påverkansoperation. Sammantaget utgör allt detta ett hot mot demokratin.

Syftet med otillåten informationspåverkan är:

- Att undergräva förtroende för demokratin och samhällets funktionalitet
- Att underminera sammanhållningen inom ett land
- Att påverka valresultatet till främmande makts fördel
- Att påverka politiker och tjänstemän

Målet är att skada vår försvarsvilja och fysiska och mentala motståndskraft.

5.9 Säkerhetspolitiska läget

I den försvarspolitiska överenskommelsen den 17 april 2015 finns förstärkta anslag till det svenska förvaret och regeringen beslutade den 10 december 2015 att Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och övriga berörda civila myndigheter, bland annat länsstyrelser, ska återuppta en sammanhängande planering för totalförsvaret. Orsaken till detta är att i Försvarsmaktens slutrapport från juni 2014 redogjordes för ett försämrat säkerhetspolitiskt läge och sedan rapporten presenterats, bedöms utvecklingen i närområdet fortsätta i negativ riktning.

Årsrapporterna från Militära underrättelse- och säkerhetstjänst, MUST,⁷² Försvarets radioanstalt, FRA⁷³ och Säkerhetspolisen, SÄPO,⁷⁴ beskriver att underrättelseverksamheten i Sverige intensifierats under de senaste åren.

Enligt den nationella säkerhetsstrategin är samhällets säkerhet, totalförvar och krisberedskap allas angelägenhet.

5.10 Inträffade händelser

Följande händelser har inträffat inom Askersunds kommungräns mellan 2020–2023.

- 26 januari 2020: Gasolycka inträffade på massafabriken Ahlstrom Aspa Bruk i Olshammar. Polisen uppmanade boende i området att hålla sig inomhus och stänga fönster, dörrar och ventilation. Fyra personer exponerades för giftig svavelvätegas och för en av dem var tillståndet allvarligt.
- 20 april 2020: En lastbil brann i en underjordsanläggning på 1 200 meters djup i Zinkgruvan. Flera personer satt fast i en räddningskammare i gruvan. Samtliga kunde ta sig ut ur kammaren oskadda sedan räddningstjänstens rökdykare släckt branden.
- 11 oktober 2020: Polisen spärrade av området runt vattentornet i Askersund efter att man påträffat ett föremål som misstänktes kunna vara en bomb⁷⁵. På platsen skulle ett pride-arrangemang ha hållits under dagen. Tornet var draperat i en gigantisk Pride-flagga.
- 7 november 2020: Tunstalls plattformbytte medförde problem som att när brukarna larmade gick inte larmen vidare från larmcentralen till kommunen. Innebar otrygghet för brukarna och merarbete för personalen då fler fysiska tillsynsbesök blev nödvändigt hos många brukare.
- Mars 2020: Smittan av Covid-19 börjar spridas inom länet, planering för större inköp av skyddsmaterial som handskar, munskydd, visir förkläden osv. Restriktioner om att stanna hemma vid symtom påverkar frånvaron. Första brukaren insjuknade den 29 april, hemtjänst Hammar och den 5 maj på Norra Bergen (SÄBO). Pandemin kvarstod till och med sommaren 2022.
- 26 augusti 2022: Större bråk på Sjöängsskolan där utomstående anslöt och skolan valde att paniklåsa hela byggnaden. Detta påverkade både de publika delarna med konsert- och konferensverksamhet och kommunens bibliotek. Dessutom pågick förtidsröstning i lokalerna vilken också påverkades.
- 15 december 2022: Sjöängsskolan fick avsluta höstterminen i förtid på grund av den skadegörelse som upptäcktes 15 december, då någon proppat igen toalett och handfat på en av skolans toaletter.

⁷² Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten 2017, Årsöversikt 2017

⁷³ Försvarets radioanstalt 2017, Årsrapport 2017

⁷⁴ Säkerhetspolisen 2017, Årsboken 2017

⁷⁵ <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/misstankt-bomb-i-askersund>

- 11 januari 2023: Huvudledningen som matar dricksvatten till Askersund brister under eftermiddagen. Under kvällen blir det klart att röret inte kommer hinna lagas innan vattnet kommer ta slut i stora delar av kommunen. Åsbro, Zinkgruvan och Mariedamm påverkas inte. Kommun ber om hjälp via Länsstyrelsen och redan under natten kommer de första vattenleveranserna från Laxå och Hallsberg.

6. Beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskap inom kommunen och dess geografiska område

Vid arbetet med Askersunds kommuns risk- och sårbarhetsanalys har nedanstående risker värderats högst.

- Farligt gods
- Stor trafikolycka
- Brand i särskilda objekt
- Störningar i dricksvattenproduktionen och avloppssystem
- Störning i elförsörjningen
- Störningar i elektroniska kommunikationer
- Störningar i drivmedelsförsörjningen
- IT-attacker
- Pandemi/pandemi

Farligt gods

Den största risken för farligt godsolyckor är transporter på väg. Rv50 genom Askersunds kommun är en primär väg för farligt gods. Rv50 går genom vattenskyddsområdet kring Vättern. Det finns även två sekundära vägar för farligt gods som leder till Sevesoanläggningarna i kommunen.

Varje år sker flera allvarliga olyckor med olika transporter på rv50 inom kommungränsen. Skulle det ske en olycka med farligt gods som sprider sig i luften eller som hamnar i Vättern så finns idag inget vma-system för utomhusvarning så k "hesa Fredrik" i Askersund.

Stor trafikolycka

Rv50 är en väldigt trafikerad väg där det varje år sker flera allvarliga trafikolyckor. Vägavsnittet från toppen på Brattebo backe söderut till Medevi i Östergötlands län väntar fortfarande på ombyggnad. Sträckan är väldigt smal och hårt trafikerad av transporter. Rv50 är också resväg för många som ska till fjällen från sydöstra Sverige. Regeringen har nyligen tagit beslut för ombyggnad av sträckan med planerad byggstart 2026.⁷⁶

Brand i särskilda objekt

En brand är alltid kritisk för verksamheter. Konsekvensen av en brand kan skilja oerhört beroende av en rad faktorer. Nedan följer några:

- Var branden startar
- Installerat och fungerande brandlarm
- Personal har grundläggande brandutbildning i hantering av släckutrustningen
- Brandkårens insatstid

Det finns i Askersund några verksamheter som skulle kunna räknas in som särskilt objekt.

⁷⁶ <https://www.trafikverket.se/vara-projekt/projekt-i-orebro-lan/vag50-nykyrka-brattebro-backe-motesfrivag/nyheter-for-vag-50-nykyrka-brattebro-backe/2023/regeringen-har-godkant-vagplanen-for-vag-50-nykyrka-brattebro-backe/>

Störningar i dricksvattenproduktionen och avloppssystem

Askersunds kommun har i nutid drabbats av en akut störning i dricksvattenproduktionen då ett stort ledningsrör sprack vilket medförde att stora delar av kommunen blev av med kommunalt vatten. Kommunens nödvattenplan måste vara uppdaterad.

Störning i elförsörjningen

Askersunds kommun liksom alla andra i samhället är väldigt elberoende. Vid långvarigt elbortfall sätts kommunens verksamheter på prov. Det är viktigt att det finns uppdaterade rutiner och kontrollistor i pappersformat att kunna använda vid strömavbrott. Verksamheter som kan koppla in mobil reservkraft bör ha rutiner för provkörning av reservkraftaggregaten.

Störningar i elektroniska kommunikationer

Varje dag sker det störningar i elektroniska kommunikationer i vårt land. Störningarna kan bero på tekniska fel, oväder eller antagonistiska handlingar. Alla verksamheter måste ha tydliga rutiner för vad som händer om nätverk eller mobilnät går ner. Vid långvariga avbrott måste även bemanning eventuellt stärkas.

Störningar i drivmedelsförsörjningen

Tekniska förvaltningen och socialförvaltningen är de förvaltningar som är mest beroende av en fungerande drivmedelsförsörjning. En störning orsakat av elavbrott tillsammans med ett kraftigt snöoväder skulle göra att drivmedelsförbrukningen även kraftigt skulle öka. Dessutom skulle kommunens mobila reservkraftverk även behöva tillgång till drivmedel.

IT-attacker

Norrköping, Kalix och Borgholm är några av svenska kommuner som har drabbats av riktade IT-attacker de senaste åren. Det senaste året har hotet om IT-attacker mot svenska myndigheter ökat efter några händelser som retat upp delar av världen. Ansvarig för Askersunds kommuns IT är Sydnärke IT-förvaltning stationerade i Lekebergs kommun.

Epidemi/pandemi

Under Coronapandemin sattes Askersunds kommun på prov som de allra flesta kommuner. Sjukfrånvaron var hög inom kommunens förvaltningar och bristen på skyddsmateriel var påtaglig i början av pandemin. Det är viktigt att verksamheter ser över sina krisförråd för att stå bättre rustade vid en ny eventuell pandemi.

7. Behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat

Vid arbetet med Askersunds kommuns risk- och sårbarhetsanalys har följande åtgärder framkommit.

7.1 Behov av utbildning

Utbilda stabschefer

Varje förvaltning behöver ha utbildade stabschefer i händelse att enbart förvaltningen går upp i stabsläge.

Ansvarig: Förvaltningschefer

Åtgärden klar: 31 dec 2024

7.2 Behov av övning

Öva med reservkraft

Askersunds kommun äger mobila reservkraftverk som är avsedda för vissa fastigheter. Tekniska förvaltningen behöver öva och eventuellt utbilda sin personal för in- och fränkoppling av reservkraft i dessa fastigheter. Detta ska ske varje år.

Ansvar: Fastighetsingenjör

Åtgärden klar: 30 juni 2024

Öva krisledningsstab

Varje år ska medarbetare som utbildats i stabsmetodik få öva att arbeta i en krisledningsstab.

Ansvarig: Krisberedskapssamordnaren

Åtgärden klar: Årligen 31 dec

7.3 Behov av åtgärder

Utomhusvarning

Åtgärd: Utredda möjligheten att åter installera utomhusvarning för VMA (Viktigt Meddelande till Allmänheten) i Askersund och eventuellt några fler tätorter i kommunen.

Ansvarig: Krisberedskapssamordnaren

Åtgärden klar: 31 okt 2024

Brandlarm/larm/bevakning särskilt objekt

Se hemlig bilaga 1.

Ansvarig: Fastighetsingenjör

Åtgärd klar: 31 mars 2024

Egen tankstation

I ett försök att säkra drivmedelstillgången för Askersunds kommun ska möjligheterna utredas kring en egen bränsledepå i kommunens regi. Där ska kommunens fordon kunna tanka. Målet är att kommunen ska klara sig i tre månader. För att drivmedlet inte ska bli dåligt krävs det att bränslet hela tiden används och fylls på i tankarna.

Ansvarig: Förvaltningschef tekniska förvaltningen

Åtgärden klar: 31 dec 2023

Installera brandlarm och inbrottslarm

Se hemlig bilaga 1.

Ansvarig: Fastighetsingenjör

Åtgärden klar: 31 okt 2024

8. Litteraturförteckning

BRÅ. (2009). Grövre våld i skolan 2009:6. BRÅ.

Energikontor sydost. (2006). Ökad energiberedskap – åtgärder på elanvändarsidan. Energitkontor sydost.

Energimyndigheten. (2009). Extrema väderhändelser och klimatförändringens effekter på energisystemet. Energimyndigheten.

Epizootilag (1999:657). (u.d.).

FOI. (2008). Hälsopåverkan av ett varmare klimat- en kunskapsöversikt. FOI.

FOI. (2009). FOI 2009, Att använda geografisk information vid väderkriser för att bistå sårbara grupper i ett förändrat klimat. FOI.

Hallsbergs kommun. (2010). Fördjupning av Hallsbergs Översiktsplan 2010–2020 s.60. Hallsberg: Hallsbergs kommun.

Jordbruksverket. (2011). bekampning av mjaltbrand pågar. Hämtat från jordbruksverket.se: <http://www.jordbruksverket.se/formedier/nyheter/nyheter2011/bekampningavmjaltbrandpagar.5.6920cb9813122f26a5e80001864.html>

Jordbruksverket. (2012). Rapport 2012:10 Vässa växtskyddet för framtidens klimat. Jordbruksverket.

KBM. (2008). Kommunernas tekniska försörjning har inte tillräcklig robusthet för att klara allvarliga kriser. KBM.

KBM. (2010). Faller en – faller då alla? KBM.

Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. (u.d.).

Lagen (SFS 1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, förordningen (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. (u.d.).

Livsmedelsverket. (2011). Livsmedelsförsörjning i ett krisperspektiv. Livsmedelsverket.

Länsstyrelsen i Örebro Län. (2011). Stormar i Örebro län. Örebro: Länsstyrelsen i Örebro län.

Länsstyrelsen i Örebro Län. (2011). Värmeböljor i Örebro län. Örebro: Länsstyrelsen i Örebro Län.

Länsstyrelsen i Örebro Län. (2011). Översvämningar i Örebro län. Länsstyrelsen i Örebro län.

Länsstyrelserna. (2011). Händelsescenario för risk- och sårbarhetsanalys, Skyfall i nutid och framtid. Länsstyrelserna.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2018) Vägledning – samverkan vid pågående dödligt våld i publik miljö. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

MSB. (2009). Transport av farligt gods – väg och järnväg 2009–2010. MSB.

MSB. (2010). MSB:s statistik och analys, Olyckor och kriser 2009/2010. MSB.

MSB. (2010). Redovisning av regeringsuppdrag att analysera och utvärdera hur krisberedskapen fungerat under perioder med stora snömängder vintern 2010. Stockholm: MSB.

MSB. (2011). Ett första steg mot en nationell riskbedömning, s 65. MSB.

MSB. (2011). Förslag till resultatmål för samhällets krisberedskap för försörjning av dricksvatten, livsmedel och värme. MSB.

MSB. (2012). Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap, s.22. MSB.

MSB. (2012). Risker, förmågor och sårbarheter 2012, s 36. MSB.

MSB. (2014). Bränder under vintermånaderna december till mars. Hämtat från msb.se:
<http://ida.msb.se/ida2#page=a0008>

MSB. (2015). Naturolyckor/Fler-typer-av-naturhändelser/Solstormar/. Hämtat från MSB.se:
<https://www.msb.se/sv/Forebyggande/Naturolyckor/Fler-typer-av-naturhändelser/Solstormar/>

MSBFS 2015:3 föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser. (u.d.).

Nerikes Brandkår. (2012). Uttryckningsstatistik 2001–2012. Nerikes brandkår.

Olsson, J., & Josefsson, W. (2015). *Skyfallsuppdraget - ett regeringsuppdrag till SMHI*. Norrköping: SMHI.

Regeringen.se. (den 04 06 2014). <http://www.regeringen.se/sb/d/1906/a/152464>. Hämtat från regeringen.se: www.regeringen.se

Regeringen.se. (den 28 05 2015). Regeringen.se. Hämtat från <http://www.regeringen.se/sb/d/505/a/3038>: www.regeringen.se

Regionförbundet. (2011). Regional översiktlig planering, Rumsligt perspektiv på utvecklingsstrategi för Örebroregionen, s.7. Regionförbundet.

Regionförbundet. (2011). Regional översiktlig planering, Rumsligt perspektiv på utvecklingsstrategi för Örebroregionen, s.28. Regionförbundet.

Revisionsrapport 2008, Granskning av säkerhetsarbete Örebro läns landsting/USÖ.

Räddningsverket. (2004). Riskhantering i översiktsplaner – En vägledning för kommuner och länsstyrelser. Räddningsverket.

Räddningsverket. (2006). Kartläggning av farligt gods transporter september 2006. Räddningsverket.

SMHI (2018) Vanliga frågor och svar om torka och vattenbrist. Hämtad:
<https://www.smhi.se/kunskapsbanken/hydrologi/vanliga-fragor-och-svar-om-vattenbrist-1.122762>

SMHI. (2010). Klimatdata vintersäsongen 2009–2010 i siffror. Hämtat från smhi.se:
<http://www.smhi.se/klimatdata/vintersasongen-2009-2010-i-siffro-1.9643>

SMHI. (2010). Åska i Sverige 2002–2009 Meteorologi 141, 2010. SMHI.

SMHI. (2011). Värmeböljor i Sverige, faktablad nr 49 - 2011. SMHI.

SMHI. (2012). SMHI.se klimatanpassningsportalen. Hämtat från Klimatanpassningsportalen:
<http://www.smhi.se/klimatanpassningsportalen/sapaverkassamhallet/paverkanssektorer/telekommunikation-1.5914>

SMHI. (u.d.). SMHI extremt väder. Hämtat från smhi.se:
<http://www.smhi.se/kunskapsbanken/meteorologi/extremt-vader-1.5779>

SOU. (2007). Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter. SOU 2007:60 Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter s.124. Regeringen.

<https://www.sva.se/djurhalsa/epizootier>

<https://www.sva.se/djurhalsa/zoonoser>

Statens haverikommission. (2007). Rapport RO 2007:1 olycka med långfärdsbuss (...). Stockholm: SHK.

Risk- och sårbarhetsanalys över energiförsörjningen i Sverige år 2015 ER2015:22, Statens energimyndighet,

Strålsäkerhetsmyndigheten. (2010). Risk- och sårbarhetsanalys 2010. Strålsäkerhetsmyndigheten.

Svevia. (2011). På väg nr 4.

SVT. (2011). SVT Rapport 2011 Supercell med åska drabbade Örebro. Hämtat från svt.se:

http://svt.se/2.22620/1.2448270/supercell_med_aska_drabbade_orebro

Hemlig bilaga 1

Av säkerhetsskäl visas inga uppgifter här. För att ta del av information kontakta krisberedskapssamordnaren.